



COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 14.3.2012
SWD(2012) 61 final

Partea II

DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI

Elemente ale unui cadru strategic comun 2014 – 2020 pentru

**Fondul european de dezvoltare regională,
Fondul social european,
Fondul de coeziune,
Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și
Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime**

ANEXE

Cuprins

Anexa I: Obiective tematice

1. CONSOLIDAREA CERCETĂRII, A DEZVOLTĂRII TEHNOLOGICE ȘI A INOVĂRII.....	3
2. ÎMBUNĂTĂȚIREA ACCESULUI LA TEHNOLOGHIILE INFORMAȚIEI ȘI COMUNICAȚIILOR, A UTILIZĂRII ȘI A CALITĂȚII ACESTORA.....	8
3. ÎMBUNĂTĂȚIREA COMPETITIVITĂȚII IMM-URILOR, A SECTORULUI AGRICOL (ÎN CAZUL FEADR) ȘI A SECTORULUI PESCUITULUI ȘI ACVACULTURII (ÎN CAZUL FEPAM).....	11
4. SPRIJINIREA TRANZIȚIEI CĂTRE O ECONOMIE CU EMISII SCĂZUTE DE CARBON ÎN TOATE SECTOARELE	14
5. PROMOVAREA ADAPTĂRII LA SCHIMBĂRILE CLIMATICE, A PREVENIRII ȘI A GESTIONĂRII RISCURILOR.....	18
6. PROTECȚIA MEDIULUI ȘI PROMOVAREA UTILIZĂRII EFICIENTE A RESURSELOR	20
7. PROMOVAREA UNOR SISTEME DE TRANSPORT DURABILE ȘI ELIMINAREA BLOCAJELOR DIN CADRUL INFRASTRUCTURILOR REȚELELOR MAJORE.....	25
8. PROMOVAREA OCUPĂRII FORȚEI DE MUNCĂ ȘI SPRIJINIREA MOBILITĂȚII FORȚEI DE MUNCĂ	28
9. PROMOVAREA INCLUZIUNII SOCIALE ȘI COMBATerea SĂRĂCIEI.....	33
10. INVESTIȚIILE ÎN EDUCAȚIE, COMPETENȚE ȘI ÎNVĂȚARE PE TOT PARCURSUL VIEȚII... 38	
11. CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII INSTITUȚIONALE ȘI ASIGURAREA UNEI ADMINISTRAȚII PUBLICE EFICIENTE	42
ANEXA II: PRIORITĂȚILE COOPERĂRII.....	44

Anexa II: Prioritățile cooperării

ANEXA I: OBIECTIVE TEMATICE

1. CONSOLIDAREA CERCETĂRII, A DEZVOLTĂRII TEHNOLOGICE ȘI A INOVĂRII

1.1 Obiective-cheie vizate de fondurile care aparțin CSC

Obiectivul principal al strategiei Europa 2020:

„Îmbunătățirea condițiilor pentru cercetare și dezvoltare, în special pentru ca nivelurile combinate ale investițiilor publice și private din acest sector să ajungă la 3% din PIB”.

Situația actuală:

Până în anul 2020 și pe baza obiectivelor naționale, UE ar continua să se situeze sub obiectivul de 3 %, cu aproximativ 0,3 puncte procentuale. În 2009, rata de investiții în cercetare și dezvoltare era de 2,01 %¹.

„Competitivitatea Europei, capacitatea acesteia de a crea milioane de noi locuri de muncă pentru a le înlocui pe cele pierdute cu ocazia crizei și, per ansamblu, viitorul nostru standard de viață, depinde de capacitatea noastră de a stimula inovarea în domeniul produselor, serviciilor, modelelor și proceselor sociale și comerciale.”² În consecință, fondurile vor trebui să se concentreze în principal pe eliminarea blocajelor aflate în calea inovării și pe creșterea investițiilor în domeniul cercetării și dezvoltării întreprinderilor, prin strânsa colaborare între actorii publici și cei privați.

Acțiuni-cheie pentru FEDER:

- inovarea în întreprinderi. Aceasta include difuzarea și adoptarea de noi tehnologii, în special tehnologii generice esențiale, prin cooperarea cu actorii din domeniul cercetării și al educației, transferul de tehnologie, cercetarea aplicată, dezvoltarea tehnologică și instalațiile demonstrative, cu scopul de a ajuta societățile să dezvolte produse, procese, metode de comercializare și servicii inovatoare și să diversifice economia națională/regională prin activități noi în sectoare cu potențial de creștere ridicat;
- consolidarea capacităților în statele membre și în regiuni în vederea favorizării excelenței în materie de cercetare și de inovare și a evoluției tehnologice, investind în soluții inovatoare și în infrastructuri și echipamente de cercetare, în special atunci când ele sunt de interes european în contextul inițiativelor de programare comună³, al ESFRI (Forumul strategic european privind infrastructurile de cercetare)⁴, al dezvoltării

¹ COM(2011) 815 final, AAC 2012 – Anexa I.

² COM (2010) 546 final, Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor, „Inițiativă emblematică a Strategiei Europa 2020 - O Uniune a inovării”.

³ Ar putea fi dobândite competențe speciale în domenii-cheie pentru dezvoltarea industrială și economică, precum sectorul metrologiei, în cadrul Programului european de cercetare metrologică; acesta sprijină consolidarea capacităților în anumite țări/regiuni, prin intermediul unui program comun între 22 de țări și Uniunea Europeană.

⁴ Angajamentul 5 al inițiativei „O Uniune a inovării”, COM (2010) 546 final, Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor, „Inițiativă emblematică a Strategiei Europa 2020 - O Uniune a inovării”.

structurilor regionale de parteneri și în cadrul Planului strategic european privind tehnologiile energetice⁵. Această acțiune implică sprijinirea instalațiilor de cercetare și a centrelor tehnologice, a centrelor de competență și a parcurilor științifice naționale/regionale, cu un accent clar pe promovarea cercetării aplicate, prin intermediul unei cooperări consolidate cu industria în vederea mobilizării investițiilor private în cercetare și inovare;

- consolidarea capacităților în statele membre și în regiuni pentru exploatarea economică rapidă a ideilor noi care rezultă din cercetare și inovare (C&I). Această acțiune implică sprijinirea clusterelor, a parteneriatelor de cooperare între actorii din domeniul cercetării, al educației și al inovării, dezvoltarea infrastructurilor de C&I în întreprinderi, promovarea serviciilor de consultanță pentru întreprinderi în domeniul C&I, inclusiv în domeniul serviciilor, al centrelor creative, al industriilor culturale și creative și al inovării sociale, al proiectelor-pilot și al activităților demonstrative, precum și crearea unei cereri mai importante de produse inovatoare prin achizițiile publice în domeniul inovării.

Acțiuni-cheie pentru FEADR:

Încurajarea inovării și a creării unei baze de cunoștințe în zonele rurale, prin:

- cooperarea între sectorul agricol, sectorul alimentar și cel forestier și alți actori și crearea de clustere și de rețele. În acest context, cooperarea se poate derula sub forma proiectelor-pilot și a dezvoltării de noi produse, practici, procese și tehnologii, inclusiv prin introducerea tehnologiilor ecologice și cu emisii reduse de carbon;
- crearea și utilizarea unor servicii de consultanță, inclusiv a unor servicii de asistență în domeniul gestionării agricole și a unor servicii de consultanță agricolă și forestieră, permițând totodată agricultorilor, silvicultorilor și IMM-urilor din zonele rurale să beneficieze de servicii de consultanță în scopul îmbunătățirii performanțelor economice și de mediu.

Consolidarea legăturilor dintre agricultură și silvicultură, pe de o parte, și cercetare și inovare, pe de altă parte, prin:

- crearea unor grupuri operaționale care să reunească agricultorii, cercetătorii, consilierii, reprezentanții societății civile și ai întreprinderilor care intervin în sectorul agricol și în cel alimentar, pentru a elabora și a pune în aplicare proiecte inovatoare în domenii de interes comun. Aceste grupuri operaționale se vor înscrie în cadrul parteneriatului european pentru inovare privind productivitatea și durabilitatea agriculturii.

1.2 Principii generale de punere în aplicare

Inițiativa emblematică „O Uniune a inovării” a subliniat faptul că fondurile ar trebui să fie exploatate pe deplin pentru dezvoltarea capacităților de cercetare și de inovare în întreaga Europă, pe baza unor strategii de specializare inteligentă. Aceste strategii pot asigura o utilizare mai eficientă a fondurilor publice și pot stimula investițiile private⁶. Aceste strategii

⁵ COM (2009) 519 final, „Investițiile în dezvoltarea de tehnologii cu emisii reduse de carbon (Planul SET)”.

⁶ COM (2011) 17 final, Comunicarea Comisiei „Contribuția politicii regionale la creșterea durabilă în Europa 2020”.

vor crea un cadru propice pentru investițiile în cercetare și inovare și vor concentra aceste activități asupra atuurilor și a potențialelor economice specifice ale regiunilor și ale statelor membre, identificând specializări de nișă, favorizând diversificarea tehnologică și diferențierea în oferta de produse, procese și servicii și contribuind la evitarea dublării și a fragmentării eforturilor politice.

Investițiile în cercetare și inovare sunt relevante pentru toate tipurile de regiuni din UE. Totuși, principalul obiectiv al investițiilor va reflecta nivelul de dezvoltare: regiunile cele mai dezvoltate pe plan tehnologic se vor concentra pe menținerea acestui avans, în timp ce regiunile periferice vor încerca să recupereze decalajul și să se angajeze pe calea excelenței. Pentru a participa la Spațiul european de cercetare și pentru a dezvolta un mediu propice inovării, atât pentru întreprinderi cât și pentru societatea civilă, regiunile mai puțin dezvoltate și regiunile de tranziție ar trebui să se concentreze în mod special pe consolidarea capacității lor de cercetare și de inovare⁷ și să favorizeze accesibilitatea cunoștințelor și asimilarea cercetării și a inovării, punând accentul pe transferul de tehnologii sau pe co-invenția de aplicații de tehnologie generică într-unul sau în mai multe domenii importante ale economiei naționale/regionale⁸, precum și să comercializeze rezultatele cercetării. În cazul regiunilor mai dezvoltate, investițiile ar trebui să fie consacrate în principal promovării unor noi întreprinderi tehnologice aflate în creștere rapidă și accelerării exploatarei economice și comerciale a rezultatelor cercetării și inovării. Astfel, diversitatea regională necesită elaborarea unor politici diferențiate în funcție de tipul de regiune, mai mult sau mai puțin axate pe generarea, difuzarea și adoptarea cunoștințelor în economie, dar urmărind obiectivul comun de a dezvolta sisteme de inovare eficiente.

Cooperarea interregională ar trebui să aibă drept obiectiv consolidarea eficacității politicii de coeziune prin încurajarea schimbului de experiență între regiuni, pentru a ameliora elaborarea și punerea în aplicare a programelor operaționale.

Finanțarea UE nu ar trebui să înlocuiască finanțarea privată; în schimb, ar trebui utilizate instrumentele financiare pentru a mobiliza fonduri private în favoarea cercetării și a inovării⁹.

Egalitatea de șanse între femei și bărbați ar trebui luată în considerare în definiția domeniilor de acțiune pentru consolidarea cercetării și a inovării. Luarea în considerare a acestei dimensiuni în activitățile de cercetare și de inovare finanțate de UE ar putea îmbunătăți metodele și produsele obținute.

1.3 Complementaritate și coordonare

Este esențial să se întărească sinergiile și complementaritățile între politica de coeziune și inițiativa Orizont 2020, stabilind totodată o delimitare clară a sarcinilor care le revin. Acest lucru poate contribui la sporirea valorii adăugate a politicilor europene de cercetare și de inovare, la o mai bună exploatare a dimensiunii europene, în special în Spațiul european de cercetare și, în același timp, la evitarea dublării și a fragmentării eforturilor la nivel național și regional.

⁷ *Policy implications arising from ex-post evaluations of Cohesion Policy programmes 2000-2006 co-financed by the ERDF (Objective 1 & 2)* [Implicații politice derivate din evaluările ex-post ale programelor din cadrul politicii de coeziune 2000-2006 cofinanțate de FEDER (Obiectivele 1 & 2)], raport de sinteză, martie 2010.

⁸ *Knowledge for Growth: prospects for science, technology and innovation* (Cunoaștere pentru creștere: perspective pentru știință, tehnologie și inovare), Comisia Europeană, noiembrie 2009.

⁹ COM (2010) 546 final, „Inițiativă emblematică a strategiei Europa 2020 – O Uniune a inovării”, p. 20.

Pentru a întări aceste sinergii în practică, este esențial ca autoritățile de management naționale și/sau regionale responsabile de gestionarea fondurilor politicii de coeziune să elaboreze strategiile de specializare inteligentă¹⁰ în strânsă colaborare cu autoritățile responsabile de cercetare și de inovare cel mai direct interesate de inițiativa Orizont 2020, cu participarea părților interesate precum universitățile și instituțiile de învățământ superior, industria locală și partenerii sociali. Platforma de specializare inteligentă¹¹ stabilită de Comisie ar trebui utilizată pentru a sprijini dezvoltarea acestor strategii. Aceste strategii ar trebui să ia în considerare acțiunile realizate în amonte și în aval față de inițiativa Orizont 2020 și finanțate din fondurile care aparțin CSC. Astfel cum se menționează mai sus, ambele seturi de opțiuni, în amonte și în aval, sunt considerate acțiuni-cheie în temeiul cadrului strategic comunitar actual.

- Inițiativa Orizont 2020 nu va sprijini consolidarea capacităților și nu va lua în considerare particularitățile geografice în momentul alocării fondurilor. Prin urmare, acțiunile în amonte destinate pregătirii actorilor regionali ai cercetării și ai inovării în vederea participării lor la proiectele inițiativei Orizont 2020 ar trebui dezvoltate prin consolidarea capacităților în cadrul fondurilor care aparțin CSC, în special în cadrul FEDER. Ele pot avea drept obiectiv ameliorarea infrastructurilor și a echipamentelor de cercetare și de inovare de interes european, dar și a structurilor de parteneriat de mai mică anvergură, care au totuși o importanță regională în sectorul cercetării, modernizarea universităților, a instituțiilor de învățământ superior și a organizațiilor de cercetare, precum și dezvoltarea auditurilor tehnologice, a căutării unor parteneri internaționali și a campaniilor de informare în cadrul întreprinderilor și al centrelor tehnologice, pentru a stimula și a facilita participarea la inițiativa Orizont 2020.
- Acțiunile din aval ar trebui să furnizeze mijloacele pentru a exploata și a difuza în mod rapid pe piață rezultatele în materie de C&I ale inițiativei Orizont 2020, acordând o atenție deosebită creării unui mediu de afaceri favorabil inovării pentru IMM-uri¹² și industria regională. Este necesar să se utilizeze fondurile care aparțin CSC pentru a dezvolta servicii pentru întreprinderi, pentru a finanța incubatoare, pentru a crea rețele specializate și a dezvolta proiecte în universități, cu scopul de a sprijini IMM-urile în contextul primei lor participări la programele europene, precum inițiativa Orizont 2020;
- Măsurile propuse de Comisie pentru a „elimina decalajul în materie de inovare”, în cadrul obiectivului intitulat „Societăți favorabile incluziunii, inovatoare și sigure” al inițiativei Orizont 2020, vor contribui la crearea de sinergii cu politica de coeziune.

Acțiunile din cadrul acestui obiectiv tematic ar trebui să fie coordonate cu acțiuni din cadrul obiectivelor tematice legate de dezvoltarea TIC, de consolidarea competitivității IMM-urilor și de investițiile în educație, competențe și învățarea pe tot parcursul vieții. Ele ar trebui să fie coordonate, de asemenea, cu acțiunile Marie Skłodowska-Curie și cu finanțările alocate în temeiul FSE pentru dezvoltarea resurselor umane în domeniul cercetării și al inovării, în cadrul obiectivelor tematice privind ocuparea forței de muncă, educația și incluziunea socială.

¹⁰ Rezoluția Parlamentului European, 2011/C 161 E/16, „Executarea fondurilor alocate sinergiilor în domeniul cercetării și inovării, cuprinse în Regulamentul (CE) nr. 1080/2006 privind Fondul European de Dezvoltare Regională și în cel de-al șaptelea Program-cadru pentru cercetare și dezvoltare în orașe și regiuni, precum și în statele membre și în Uniune”.

¹¹ COM(2010) 546 final, „Inițiativă emblematică a strategiei Europa 2020 - O Uniune a inovării”, p. 21.

¹² Grup de experți privind sinergiile dintre al 7-lea PC, CIP și fondurile politicii de coeziune, *Final Report of the Synergies Expert Group* (Raport final al Grupului de experți privind sinergiile), Comisia Europeană, iunie 2011.

Statele membre sunt încurajate să exploateze pe deplin sinergiile dintre investițiile în cercetare și inovare și utilizarea FSE pentru a finanța modernizarea învățământului superior, inclusiv dezvoltarea studiilor postuniversitare, îmbunătățirea aptitudinilor și a competențelor studenților în materie de cercetare, formarea cercetătorilor, precum și activitățile de creare de rețele și de parteneriate între centrele tehnologice și de cercetare, instituțiile de învățământ superior și întreprinderi. FSE și FEDER pot cofinanța parteneriate între instituții de învățământ, întreprinderi și institute de cercetare.

Aceste acțiuni ar trebui să fie coordonate prin intermediul unor parteneriate transnaționale între întreprinderi și instituțiile de învățământ, sub forma unor „alianțe ale cunoașterii” și a unor „alianțe sectoriale pentru competențe”, care pot fi sprijinite prin programul „Erasmus pentru toți”¹³. Proiectele-pilot și activitățile demonstrative și de achiziții publice în domeniul inovării ar trebui să țină cont de prioritățile parteneriatelor europene pentru inovare¹⁴.

În ceea ce privește FEADR, în plus față de principiile generale descrise mai sus, sprijinul ar trebui să se concentreze asupra promovării activităților de cercetare destinate să răspundă nevoilor specifice ale agricultorilor și silvicultorilor, în special ale celor care operează pe o scară mică, precum și asupra exploatării rezultatelor cercetării și a aplicării inovațiilor în aceste sectoare. Noul parteneriat european pentru inovare (PEI) pentru productivitatea și dezvoltarea durabilă a agriculturii va constitui un punct de plecare important pentru a asigura legături mai bune între cercetare și practicile agricole, în special prin intermediul rețelei PEI. Măsurile propuse în cadrul provocării societale reprezentate de obiectivul specific intitulat „Securitate alimentară, agricultură durabilă, cercetare marină și maritimă și bioeconomie” al inițiativei Orizont 2020 ar trebui să întărească sinergiile cu politica de dezvoltare rurală și cu FEPAM.

¹³ COM (2011) 788 final, „Programul Uniunii pentru educație, formare, tineret și sport”.

¹⁴ COM (2010) 546 final, „Inițiativă emblematică a strategiei Europa 2020 - O Uniune a inovării”, p. 22.

2. ÎMBUNĂȚIREA ACCESULUI LA TEHNOLOGIILE INFORMAȚIEI ȘI COMUNICAȚIILOR, A UTILIZĂRII ȘI A CALITĂȚII ACESTORA

2.1 Obiective-cheie vizate de fondurile care aparțin CSC

După cum se subliniază în orientările integrate, „statele membre ar trebui să promoveze difuzarea și utilizarea internetului de mare viteză ca un instrument esențial de acces la cunoaștere și de participare la crearea acesteia”¹⁵. Agenda digitală pentru Europa¹⁶ vizează să asigure o creștere economică inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii prin realizarea pieței unice în domeniul digital și prin exploatarea potențialului în materie de inovare datorită internetului rapid și ultrarapid și serviciilor și aplicațiilor interoperabile¹⁷. Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC) sunt un motor puternic de creștere economică, de inovare și de productivitate într-un mare număr de domenii.

Acțiuni-cheie pentru FEDER:

- dezvoltarea unor infrastructuri de acces de generație următoare (NGA) deschise, abordabile și durabile în timp, accesibile tuturor în zonele insuficient deservite și în centrele economice din regiunile mai puțin dezvoltate, cu scopul de a crea locuri de muncă și de a contribui la sporirea nivelurilor de productivitate și la creșterea competitivității economiei europene;
- aplicații de e-Guvernare având scopul de a încuraja inovarea, modernizarea administrațiilor publice și accesul cetățenilor la aceste servicii, inclusiv al grupurilor marginalizate și al persoanelor cu handicap;
- aplicații TIC care permit să se facă față viitoarelor provocări și oportunități la nivelul societății, cum ar fi e-Sănătate, îmbătrânirea demografică, reducerea emisiilor de carbon, eficiența resurselor, educația, e-Incluziune, eficiența energetică, e-Guvernare, soluții TIC integrate pentru „orașe inteligente”, informarea și acordarea de drepturi consumatorilor;
- investiții în adoptarea pe scară largă a inovațiilor bazate pe TIC în interiorul regiunilor și între acestea, pentru a face față principalelor provocări societale.

Acțiuni-cheie pentru FEADR:

Îmbunătățirea accesibilității, a utilizării și a calității TIC în zonele rurale, garantând accesibilitatea pentru toți, prin:

- crearea, îmbunătățirea și extinderea infrastructurii de bandă largă, inclusiv a infrastructurii pasive de bandă largă;
- aplicații și servicii bazate pe TIC, destinate să sprijine sustenabilitatea și

¹⁵ Orientări integrate, orientarea nr. 4.

¹⁶ COM(2010) 245 final/2, „O Agendă digitală pentru Europa”.

¹⁷ Acțiunea 48, Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor, „Inițiativă emblematică: O Agendă digitală pentru Europa”.

competitivitatea zonelor rurale, precum și agricultura și industria alimentară;

- conținut electronic relevant pentru dezvoltarea turismului rural;
- promovarea competențelor digitale în afara sistemelor de învățământ oficiale, în rândul agricultorilor, al administratorilor silvici și al întreprinderilor rurale.

2.2 Principii generale de punere în aplicare

Ca regulă generală, sprijinul acordat prin intermediul fondurilor care aparțin CSC, în special prin instrumentele de finanțare, ar trebui să se axeze pe domenii insuficient deservite de investițiile private sau pe care piața nu reușește să le acopere. În măsura posibilului, sprijinul ar trebui acordat prin intermediul instrumentelor financiare¹⁸. Ar trebui să se examineze în mod activ posibilitățile de a atrage capital privat pentru investiții și dezvoltarea unor servicii inovatoare, prin îmbunătățirea calității creditului cu ajutorul FEDER și în sinergie cu mecanismul Conectarea Europei. Adoptarea unor modele de investiții pe termen lung ar trebui să fie în conformitate cu orientările UE pe tema investițiilor în banda largă¹⁹ și respectarea normelor privind ajutoarele de stat regionale ar trebui să consolideze inovarea și competitivitatea regională, să asigure un nivel de concurență ridicat și să creeze condiții de concurență echitabile pentru toți actorii de pe piață. Infrastructura astfel creată ar trebui să permită defalcarea serviciilor la nivelul utilizatorilor finali, diferențierea serviciilor și independența cap-la-cap a operatorilor și a furnizorilor de servicii.

Tehnologiile generice esențiale bazate pe TIC sunt motoare de inovare puternice într-un mare număr de sectoare economice și sociale. Investițiile în dezvoltarea de produse, servicii și aplicații bazate pe TIC și în acțiunile legate de cerere ar trebui să se concentreze asupra utilizării acestor tehnologii pentru a aborda provocările societale majore și oportunitățile din domeniul social, precum sănătatea și schimbările demografice, eficiența energetică, e-Guvernarea, precum și consolidarea capacității regionale de a planifica aceste acțiuni în toate regiunile. Intervenția în acest domeniu ar trebui să urmărească întărirea autonomiei cetățenilor, consolidarea competitivității întreprinderilor și a eficienței administrațiilor publice, inclusiv o mai bună utilizare și partajare a datelor, sporirea atractivității regiunilor față de alte regiuni ale lumii și evitarea delocalizării activității economice și a depopulării zonelor mai puțin dezvoltate.

2.3 Complementaritate și coordonare

Pentru a promova utilizarea TIC și a contribui în mod activ la dezvoltarea competențelor digitale, acțiunile din cadrul acestui obiectiv tematic ar trebui să fie completate prin acțiuni sprijinite de FSE²⁰, cu scopul de a promova competențele digitale în sistemele de învățământ și de formare oficiale, de a realiza acțiuni de sensibilizare și de a oferi dispozitive de formare și de certificare eficiente în domeniul TIC în afara sistemelor de învățământ oficiale, inclusiv prin utilizarea instrumentelor online și a mediilor digitale pentru reconversia profesională și dezvoltarea profesională continuă. Va trebui să se acorde o atenție deosebită sporirii atractivității sectorului TIC pentru tinerii cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani și pentru femei. Întrucât beneficiile societății digitale ar trebui să fie disponibile pentru toți, sprijinul ar

¹⁸ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor, „Inițiativă emblematică: O Agendă digitală pentru Europa”.

¹⁹ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/broadband2011/broadband2011_en.pdf

²⁰ În cadrul obiectivelor tematice privind ocuparea forței de muncă, educația și incluziunea socială.

trebui să urmărească, de asemenea, integrarea membrilor grupurilor sociale defavorizate în societatea digitală și întărirea autonomiei acestora, inclusiv prin intermediul serviciilor electronice și al altor măsuri de sprijin (precum promovarea competențelor digitale și acordarea unui acces ușor la serviciile de e-Learning, e-Educație, e-Guvernare, e-Mediu, e-Sănătate), precum și abordarea provocărilor specifice în materie de e-accesibilitate.

Investițiile FEADR în TIC ar trebui să fie utilizate într-un mod care să completeze investițiile similare în zonele rurale în temeiul FEDER (în cazul în care sprijinul FEDER este disponibil) și acțiunile de formare asociate, realizate în cadrul FSE.

Ar trebui asigurată coordonarea cu programul „Erasmus pentru toți”²¹, în special cu proiectele de cooperare strategică care vor sprijini promovarea competențelor digitale și utilizarea TIC în instituțiile de învățământ și de formare prin intermediul unor activități transnaționale.

În sfârșit, fondurile care aparțin CSC ar trebui să finanțeze acțiunile care completează investițiile realizate în temeiul mecanismului Conectarea Europei (MCE)²², care va contribui la finanțarea infrastructurii necesare dezvoltării cărții de identitate electronice, a achizițiilor publice electronice, a registrelor de sănătate electronice, a Europeana, a rețelei e-Justiție și a serviciilor online legate de domeniul vamal. MCE ar urma să fie utilizat și pentru asigurarea interoperabilității și pentru acoperirea costurilor legate de funcționarea infrastructurii la nivel european, în acest fel conectându-se infrastructurile statelor membre. Pentru a se asigura sinergia și complementaritatea și pentru a se evita dublarea eforturilor, va fi esențial să se coordoneze la nivel național acțiunile de coeziune și acțiunile întreprinse în cadrul MCE și al inițiativei Orizont 2020.

²¹ COM (2011) 788 final, „Programul Uniunii pentru educație, formare, tineret și sport”.

²² COM(2011) 665, Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a mecanismului Conectarea Europei.

3. ÎMBUNĂTĂȚIREA COMPETITIVITĂȚII IMM-URILOR, A SECTORULUI AGRICOL (ÎN CAZUL FEADR) ȘI A SECTORULUI PESCUITULUI ȘI ACVACULTURII (ÎN CAZUL FEPAM)

3.1 Obiective-cheie vizate de fondurile care aparțin CSC

Întreprinderile mici și mijlocii constituie coloana vertebrală a economiei europene și sunt principalele motoare ale creșterii, ale creării de locuri de muncă și ale coeziunii, oferind două din trei locuri de muncă din sectorul privat și reprezentând 58% din valoarea adăugată totală creată de întreprinderi în UE. Prin urmare, investiția în IMM-uri poate contribui în mod semnificativ la creștere, la ocuparea forței de muncă și la coeziunea socială. IMM-urile au de jucat un rol important în gestionarea schimbărilor structurale și a tranziției la o economie globală bazată pe cunoaștere și în crearea de noi oportunități de ocupare a forței de muncă. Pe cont propriu, IMM-urile nu sunt în măsură să creeze lanțuri de valori pe scară largă și, prin urmare, trebuie să stabilească legături în interiorul și în afara regiunii lor de origine.

Intervențiile în temeiul FEADR destinate să sporească competitivitatea sectorului agricol vor contribui la asigurarea unei producții alimentare viabile în UE, vor favoriza crearea și menținerea de locuri de muncă și vor stimula creșterea în zonele rurale. Printre provocările speciale care urmează a fi abordate se numără dimensiunea exploatațiilor agricole în anumite regiuni, care constituie un obstacol în calea competitivității, structura pe categorii de vârstă a sectorului (doar aproximativ 6% din agricultori având vârste sub 35 de ani) și necesitatea de a stimula productivitatea și eficiența pentru a face față concurenței din partea țărilor terțe, creșterii costurilor de producție, volatilității pieței și provocărilor legate de protecția mediului.

Acțiuni-cheie pentru FEDER²³:

- investiția în spiritul antreprenorial, inclusiv punerea la dispoziție a capitalului de pornire, a garanțiilor, a împrumuturilor, a capitalului de tip mezanin și a capitalului inițial prin instrumente financiare, precum și acordarea de sprijin pentru dezvoltarea planurilor de afaceri;
- investiția în exploatarea comercială a noilor idei și a rezultatelor cercetărilor și în crearea unor întreprinderi orientate într-o mai mare măsură către cunoaștere, prin intervenții adaptate nevoilor IMM-urilor în diferitele lor stadii de dezvoltare și de-a lungul întregului lanț de valori din domeniul inovării;
- servicii de consiliere în domeniul afacerilor, în special pentru înființarea și transferul de întreprinderi, accesul la noi piețe, strategia și monitorizarea în domeniul afacerilor, transferul de tehnologie și previziunea tehnologică, precum și inovația orientată spre utilizator și design sporind capacitatea de gestionare a inovării și încurajând dezvoltarea și utilizarea unor astfel de servicii prin intermediul programelor de „bonuri pentru inovare”;
- sprijinirea dezvoltării instrumentelor online pentru a pune la dispoziție informații precise și pentru a facilita procedurile de reglementare pentru IMM-uri, în special în

²³ COM(2010) 614, Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor, „Inițiativă emblematică: O politică industrială integrată adaptată erei globalizării – Atribuirea celui mai important rol competitivității și sustenabilității”.

domeniul achizițiilor publice, dreptului muncii, securității sociale, fiscalității și standardizării;

- dezvoltarea de noi modele de afaceri, inclusiv noi lanțuri de valori și organizarea activităților de marketing, în special pentru a favoriza internaționalizarea;
- dezvoltarea IMM-urilor în domeniile emergente legate de provocările europene și regionale, cum ar fi industriile culturale și creative, noile forme de turism și serviciile inovatoare care reflectă noile cerințe la nivelul societății sau produsele și serviciile legate de îmbătrânirea demografică, de îngrijire și sănătate, de ecoinovație, de economia cu emisii scăzute de carbon și de eficiența resurselor, inclusiv coordonarea cu domeniul achizițiilor publice, în vederea accelerării pătrunderii pe piață a soluțiilor inovatoare pentru a face față acestor provocări.

Acțiuni-cheie pentru FEADR:

- restructurarea exploatațiilor agricole care se confruntă cu probleme structurale majore, în special prin investițiile în exploatație cu scopul de a îmbunătăți performanța unei exploatații agricole sau de a sprijini viabilitatea și durabilitatea sa economică, prin investiții legate de prelucrarea, comercializarea și dezvoltarea produselor agricole sau prin investiții în infrastructurile necesare pentru dezvoltarea și adaptarea agriculturii;
- reînnoirea generațiilor în sectorul agricol, în special prin ajutoare pentru începerea activității acordate tinerilor agricultori;
- integrarea producătorilor primari în lanțul alimentar prin sprijinirea programelor de calitate, prin promovarea pe piețele locale, prin cooperarea orizontală și verticală, prin crearea de noi posibilități de comercializare și de constituire de rețele, prin dezvoltarea circuitelor scurte de aprovizionare și prin înființarea de grupuri de producători;
- gestionarea riscurilor la nivelul exploatațiilor, printr-o serie de instrumente destinate să-i ajute pe agricultori să gestioneze în mod eficace creșterea riscurilor economice și a celor legate de mediu, inclusiv a bolilor animalelor și ale plantelor, și sprijinirea investițiilor în favoarea acțiunilor preventive și de restaurare.

Acțiuni-cheie pentru FEPAM:

- dezvoltarea întreprinderilor, a competențelor în materie de gestionare a întreprinderilor și a spiritului antreprenorial în sectoarele pescuitului și acvaculturii, în vederea sporirii competitivității, a viabilității și a sustenabilității întreprinderilor din aceste sectoare;
- introducerea sau dezvoltarea de produse, de procese, de tehnologii și de sisteme de management și de organizare noi sau ameliorate la toate nivelurile lanțului de aprovizionare în sectoarele pescuitului și acvaculturii, pentru a spori valoarea adăugată a produselor pescărești și de acvacultură și pentru a reduce costurile de producție;
- îmbunătățirea organizării pieței în sectoarele pescuitului și acvaculturii.

3.2 Principii generale de punere în aplicare

Sprrijinul acordat de UE IMM-urilor în temeiul FEDER, al FEADR și al FEPAM trebuie să fie mai bine orientat și să se concentreze pe consolidarea competitivității și a performanțelor IMM-urilor în materie de creștere, în conformitate cu „Small Business Act” și cu revizuirea

acestui²⁴. Intervenția fondurilor ar trebui să acopere întreaga gamă de instrumente ale politicii în favoarea IMM-urilor. Statele membre ar trebui să realizeze o tranziție decisivă, pentru a trece de la instrumentele bazate pe subvenții la instrumente financiare, precum cele care prevăd punerea la dispoziție a capitalului de pornire, a garanțiilor, a împrumuturilor, a capitalului de tip mezanin și a capitalului inițial pentru sprijinirea IMM-urilor. Ar trebui să se includă punerea la dispoziție, prin intermediul FEADR, a unor instrumente financiare care să ofere acces la capital pentru investiții productive în sectorul agricol, forestier și agroalimentar, precum și pentru IMM-urile situate în zonele rurale. Ajutoarele ar trebui acordate în cadrul inițiativelor în curs, pentru a analiza și a reduce sarcina administrativă și de natură reglementară care le revine IMM-urilor, în special microîntreprinderilor.

3.3 Complementaritate și coordonare

Acțiunile din cadrul acestui obiectiv tematic ar trebui să fie puse în aplicare ținându-se cont de faptul că Europa are prea puțini antreprenori și că, în rândul acestora, numărul femeilor este mult mai mic decât cel al bărbaților. Ar trebui să se acorde o atenție specială abordării factorilor care descurajează femeile să devină antreprenori. Acțiunile din cadrul acestui obiectiv tematic ar trebui să fie consolidate prin acțiuni finanțate din FSE²⁵, pentru a stimula competitivitatea IMM-urilor. Aceste acțiuni ar trebui să se concentreze asupra dezvoltării capacității IMM-urilor de a anticipa și de a gestiona schimbarea prin identificarea tendințelor în materie de ocupare a forței de muncă și de competențe, asupra sprijinirii dezvoltării organizaționale a IMM-urilor, precum și a serviciilor de informare și de consiliere acordate IMM-urilor, asupra introducerii unor forme inovatoare de organizare a muncii și/sau a unor formule flexibile ale programului de lucru, precum și asupra promovării investițiilor efectuate de întreprinderi în formare. Acțiunile din cadrul acestui obiectiv tematic ar trebui, de asemenea, să completeze acțiunile finanțate din FSE pentru a promova spiritul antreprenorial, desfășurarea de activități independente și crearea de întreprinderi (în cadrul obiectivului tematic privind ocuparea forței de muncă) și acțiunile de sprijinire a întreprinderilor sociale care pot fi realizate în temeiul FSE și al FEDER (în cadrul obiectivului tematic privind incluziunea socială).

Acțiunile din cadrul acestui obiectiv tematic ar trebui să completeze acțiunile finanțate în cadrul programului UE pentru competitivitatea întreprinderilor și a IMM-urilor²⁶, care va pune accentul pe instrumentele financiare și pe sprijinul pentru internaționalizarea întreprinderilor, prin: 1) îmbunătățirea accesului IMM-urilor la finanțare sub formă de capitaluri proprii și datorii; 2) crearea unei facilități de acordare de împrumuturi, pentru a oferi IMM-urilor împrumuturi directe sau alte modalități de partajare a riscurilor cu intermediari financiari pentru a acoperi împrumuturile; 3) îmbunătățirea accesului la piețele de pe teritoriul UE și la cele mondiale și 4) promovarea spiritului antreprenorial. Aceste acțiuni vor include dezvoltarea competențelor și a atitudinilor antreprenoriale, în special în rândul noilor antreprenori, al tinerilor, al femeilor și al grupurilor vulnerabile, precum cel al persoanelor cu handicap.

²⁴ COM(2008) 394 final și COM(2011) 78 final.

²⁵ În cadrul obiectivelor tematice privind ocuparea forței de muncă, educația și incluziunea socială.

²⁶ COM(2011) 834 final.

4. SPRIJINIREA TRANZIȚIEI CĂTRE O ECONOMIE CU EMISII SCĂZUTE DE CARBON ÎN TOATE SECTOARELE

4.1 Obiective-cheie vizate de fondurile care aparțin CSC

Obiectivul principal al strategiei Europa 2020:

„Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu cel puțin 20 % față de nivelurile din 1990 sau cu 30 %, dacă există condiții favorabile în acest sens;

creșterea ponderii energiilor din surse regenerabile în consumul final de energie la 20 % și realizarea unei creșteri de 20 % a eficienței energetice.”

Situația actuală²⁷:

În ceea ce privește obiectivele 20/20/20, din estimările recente privind emisiile²⁸ reiese că UE, în ansamblul său, își va atinge obiectivul de reducere cu 20 % a emisiilor sale de gaze cu efect de seră, în timp ce în cazul unora dintre statele membre vor fi necesare politici suplimentare pentru a-și atinge obiectivele naționale obligatorii. În ceea ce privește eficiența energetică, este în curs de efectuare o analiză globală a obiectivelor naționale ale statelor membre. Un raport în acest sens ar trebui să fie gata la începutul anului 2012. Cu toate acestea, obiectivul de 20 % privind energiile din surse regenerabile, bazat pe obiectivele naționale obligatorii din punct de vedere juridic, ar trebui să fie îndeplinit până în 2020, dacă statele membre își pun pe deplin în aplicare planurile de acțiune privind energiile din surse regenerabile. La nivelul UE, procentul a crescut de la 10,3 % în 2008, la 11,6 %²⁹ în 2009.

Dincolo de obiectivele pentru anul 2020, comunicarea intitulată „Foaie de parcurs pentru trecerea la o economie competitivă cu emisii scăzute de dioxid de carbon până în 2050”³⁰ stabilește o cale de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră cu 80-95 % până în 2050, comparativ cu nivelurile din 1990, obiectiv aprobat de Consiliul European din 29 și 30 octombrie 2009.

FEDER, Fondul de coeziune și FEADR pot contribui la accelerarea punerii în aplicare a legislației UE privind energia din surse regenerabile și eficiența energetică, în special a Directivei privind performanța energetică a clădirilor³¹, a Directivei privind serviciile

²⁷ COM(2011) 815 final, AAC 2012 – Anexa I.

²⁸ COM(2011) 1151 din 7.10.2011.

²⁹ Date provizorii.

³⁰ COM(2011) 112 final.

³¹ Directiva 2010/31/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 mai 2010 privind performanța energetică a clădirilor.

energetice³², a Directivei privind energia din surse regenerabile³³ și a Planului strategic pentru tehnologiile energetice³⁴.

Acțiuni-cheie pentru FEDER:

- investiția în utilizarea mai largă a contractului de performanță energetică în sectoarele clădirilor publice și locuințelor.

Acțiuni-cheie pentru FEDER și Fondul de coeziune:

- eficiența energetică și instalațiile de încălzire și răcire pe bază de energie din surse regenerabile în clădirile publice, în special demonstrarea unor clădiri cu zero emisii și cu consum negativ de energie, precum și renovarea capitală a clădirilor existente peste nivelurile optime din punctul de vedere al costurilor;
- măsuri de eficiență energetică și utilizarea energiei din surse regenerabile în IMM-uri (inclusiv campanii de informare);
- tehnologii inovatoare în domeniul surselor regenerabile de energie, în special tehnologiile menționate în Planul strategic privind tehnologiile energetice³⁵ și în Perspectiva energetică 2050, precum și biocombustibilii de a doua și a treia generație;
- sprijinirea producției energiei regenerabile maritime, inclusiv a energiei maremotrice și a energiei valurilor;
- strategii integrate pentru reducerea emisiilor de dioxid de carbon și planuri de acțiune în favoarea energiei durabile pentru zonele urbane, inclusiv sistemele de iluminat public și rețelele inteligente.

Acțiuni-cheie pentru FEADR:

- sporirea eficienței în ceea ce privește utilizarea energiei în domeniul agriculturii și al prelucrării alimentelor, prin investiții în clădiri și în instalații mai eficiente din punct de vedere energetic, precum și prin furnizarea de consiliere în materie de eficiență energetică;
- facilitarea furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor, a reziduurilor și a altor materii prime nealimentare, pentru a promova bioeconomia prin: investiții în producția și în utilizarea energiei din surse regenerabile în cadrul exploatației; proiecte-pilot pentru îmbunătățirea utilizării subproduselor; investiții în noi tehnologii forestiere pentru transformarea biomasei și investiții în infrastructurile legate de energiile din surse regenerabile în zonele rurale;

³² Directiva 2006/32/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2006 privind eficiența energetică la utilizatorii finali și serviciile energetice și de abrogare a Directivei 93/76/CEE a Consiliului.

³³ Directiva 2009/28/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, de modificare și ulterior de abrogare a Directivelor 2001/77/CE și 2003/30/CE.

³⁴ COM (2009) 519 final, „Investițiile în dezvoltarea de tehnologii cu emisii reduse de carbon (Planul SET)”.

³⁵ COM (2009) 519 final, „Investițiile în dezvoltarea de tehnologii cu emisii reduse de carbon (Planul SET)”.

- reducerea emisiilor de oxizi de azot și de metan din agricultură prin: sprijinul pentru reducerea utilizării îngrășămintelor azotate; îmbunătățirea practicilor în materie de gestionare a șeptelului (pentru tratarea deșeurilor animale) și sprijinul pentru o rotație a culturilor mai ecologică;
- promovarea sechestrării carbonului și a reducerii emisiilor din sectoarele agriculturii și silviculturii, prin: sisteme agrosilvice; plantarea și întreținerea pădurilor; gestionarea ecologică a pădurilor noi și existente; crearea sau menținerea unor pășuni sănătoase și menținerea turbăriilor.

Acțiuni-cheie pentru FEPAM:

- sprijinul pentru dezvoltarea unor tehnologii și a unor soluții cu emisii reduse de carbon și consolidarea eficienței energetice a activităților de pescuit și de acvacultură, inclusiv a navelor de pescuit, a porturilor, a fermelor de acvacultură și a prelucrării produselor pescărești și de acvacultură.

4.2 Principii generale de punere în aplicare

Fondurile care aparțin CSC ar trebui să contribuie efectiv la realizarea obiectivelor în materie de climă și de energie pentru anul 2020, în special a obiectivelor anuale obligatorii de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră impuse statelor membre în perioada 2013–2020, în temeiul Deciziei privind partajarea eforturilor³⁶. Totuși, sprijinul ar trebui să se concentreze nu numai asupra obiectivelor pentru anul 2020, ci și asupra obiectivului de decarbonizare pe termen lung pentru anul 2050. În special, investițiile ar trebui să evite blocajele, să ofere stimulente pentru tehnologiile viitorului și să vizeze reducerea la minimum a costurilor de reducere a emisiilor în perioada de patruzeci de ani anterioară anului 2050.

Majoritatea investițiilor legate de climă ar trebui realizate de către sectorul privat. Statele membre și regiunile ar trebui să se asigure că finanțările publice completează investițiile private și le stimulează, fără a le limita amploarea. În sectorul eficienței energetice, posibilitatea de a crea valoare pentru economiile de energie prin mecanisme de piață (obligații privind economisirea de energie, societăți de servicii energetice etc.) ar trebui luată în considerare înainte de a recurge la finanțarea publică.

Instrumentele financiare ar trebui sprijinite în situațiile în care există un potențial ridicat de fonduri private sau de economii de costuri, inclusiv de fonduri de rulment și de sisteme de garantare. În cazul investițiilor tangibile, subvențiile ar trebui folosite în principal pentru a remedia deficiențele pieței sau pentru a sprijini tehnologiile inovatoare și investițiile care depășesc performanța în materie de eficiență energetică rentabilă, garantându-se astfel că economiile de energie și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră sunt superioare celor care pot fi realizate în scenariul de statu-quo.

4.3 Complementaritate și coordonare

Este important să se asigure coordonarea cu instrumentele legate de climă deja existente, fie că este vorba despre instrumente financiare sau nefinanciare. Sprijinul din partea fondurilor care aparțin CSC nu ar trebui să se suprapună cu veniturile provenite din scoaterea la licitație a certificatelor în cadrul Sistemului european de comercializare a cotelor de emisii de gaze cu

³⁶ Decizia nr. 406/2009/CE.

efect de seră și ar trebui să completeze sistemele de sprijin pentru energiile din surse regenerabile. Prin urmare, sprijinul ar trebui să se concentreze asupra domeniilor în care stimulentele actuale sunt insuficiente. Finanțarea din fondurile care aparțin CSC ar trebui coordonată cu sprijinul acordat în cadrul programului NER300, care utilizează veniturile provenite din scoaterea la licitație a certificatelor în cadrul Sistemului european de comercializare a cotelor de emisii de gaze cu efect de seră pentru finanțarea proiectelor demonstrative referitoare la tehnologii inovatoare în domeniul energiei din surse regenerabile³⁷. Ar trebui să se promoveze în continuare complementaritatea și coordonarea cu programul LIFE, în special cu proiectele integrate în domeniile luptei împotriva schimbărilor climatice, pentru a spori valoarea adăugată europeană și avantajele pentru dezvoltarea națională și regională.

Ar trebui îmbunătățite sinergiile dintre acțiunile din cadrul acestui obiectiv tematic și acțiunile care vizează consolidarea competitivității IMM-urilor, susținând noile întreprinderi și activități în sectoarele cu emisii scăzute de carbon și rezistente la schimbările climatice, încurajând cercetarea, dezvoltarea tehnologică și inovarea în domeniul eficienței energetice și al energiei din surse regenerabile și promovând ocuparea forței de muncă și a mobilității lucrătorilor. FSE ar trebui să contribuie la tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon, favorizând detectarea timpurie a necesităților și a lipsurilor de forță de muncă și de competențe, reforma sistemelor de educație și de formare, adaptarea competențelor și a calificărilor, extinderea competențelor forței de muncă în vederea îmbunătățirii capacității sale de inserție profesională și stimulând crearea de noi locuri de muncă în sectoarele industriei și energiei durabile și cu emisii reduse de carbon.

FEADR ar trebui să sprijine potențialul agriculturii de a contribui la reducerea emisiilor, în special a emisiilor de oxizi de azot provenind din solurile agricole (legate de utilizarea îngrășămintelor) și din gunoiul de grajd și ar trebui să contribuie la creșterea conținutului de carbon al solurilor, protejând și valorizând materiile organice din sol. Sprijinul FEADR în acest domeniu ar putea crea sinergii importante cu activitățile din cadrul obiectivului tematic „protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor”, prin reducerea utilizării excesive a îngrășămintelor și a pesticidelor care pot pune serios în pericol ecosistemele terestre și acvatice.

Ajutoarele agricole pe zone din partea FEADR ar trebui să contribuie, în special, la dezvoltarea unor practici agricole și forestiere ecologice, mai ales în zonele expuse riscului de intensificare a agriculturii sau de abandonare a terenurilor.

FEPAM ar trebui să sprijine diversificarea activităților pescărești spre alte sectoare ale economiei maritime și creșterea economiei maritime, inclusiv atenuarea schimbărilor climatice. În cadrul pregătirii programelor, este important să se ia în considerare nevoile specifice în ceea ce privește atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea.

³⁷ Decizia Comisiei din 3 noiembrie 2010 de stabilire a criteriilor și măsurilor pentru finanțarea proiectelor demonstrative comerciale care vizează captarea și stocarea geologică a CO₂ în condiții de siguranță din punct de vedere al mediului, precum și a proiectelor demonstrative de tehnologii inovatoare în domeniul energiei din surse regenerabile, în cadrul sistemului de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră în Comunitate, stabilit prin Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului (2010/670/UE).

5. PROMOVAREA ADAPTĂRII LA SCHIMBĂRILE CLIMATICE, A PREVENIRII ȘI A GESTIONĂRII RISCURILOR

5.1 Obiective-cheie vizate de fondurile care aparțin CSC

Carte albă intitulată „Adaptarea la schimbările climatice: către un cadru de acțiune la nivel european”³⁸ stabilește cadrul definit de UE în materie de adaptare la schimbările climatice, inclusiv obiectivele și acțiunile. Comunicările intitulate „O abordare comunitară în privința prevenirii dezastrelor naturale și a celor provocate de om”³⁹ și „Consolidarea răspunsului european în caz de dezastre: rolul protecției civile și al asistenței umanitare”⁴⁰ stabilesc elementele-cheie ale abordării UE în materie de prevenire și de gestionare a riscurilor.

Acțiuni-cheie pentru FEDER și Fondul de coeziune:

- dezvoltarea unor strategii și a unor planuri de acțiune în vederea adaptării la schimbările climatice și a elaborării unor planuri de prevenire și de gestionare a riscurilor la nivel național, regional și local, precum și în vederea constituirii unei baze de cunoștințe și a consolidării capacităților de observare a datelor, și stabilirea unor mecanisme pentru schimbul de informații;
- creșterea investițiilor în adaptarea la schimbările climatice și în măsurile de prevenire și de gestionare a riscurilor, inclusiv: în activitățile care vizează evitarea daunelor și sporirea rezistenței mediului construit și a altor infrastructuri, protejarea sănătății umane, reducerea presiunilor viitoare asupra resurselor de apă, investițiile în infrastructurile de protecție împotriva inundațiilor și de protejare a zonelor costiere și reducerea vulnerabilității ecosistemelor pentru a îmbunătăți capacitatea lor de rezistență și a permite o adaptare ecosistemică la schimbările climatice;
- dezvoltarea de instrumente (sisteme de detectare și de alertă precoce, cartografierea și evaluarea riscurilor) și creșterea investițiilor în sistemele de gestionare a catastrofelor, pentru a îmbunătăți capacitatea de rezistență la catastrofe și prevenirea și gestionarea riscurilor naturale, inclusiv a riscurilor legate de condițiile meteorologice (precum furtunile, evenimentele climatice extreme, incendiile forestiere, secetele și inundațiile) și a riscurilor geofizice (precum avalanșele, alunecările de teren, cutremurele, erupțiile vulcanice) și pentru a sprijini răspunsurile societății la riscurile industriale (sisteme de alertă precoce, cartografierea riscurilor).

Acțiuni-cheie pentru FEADR:

- gestionarea durabilă a resurselor de apă, inclusiv utilizarea eficientă a apei (în ceea ce privește ecosistemele), prin crearea unor zone de stocare a apei în exploatație; sprijinul pentru practicile de cultură care implică utilizarea eficientă a resurselor de apă și înființarea și gestionarea unor centuri forestiere de protecție împotriva eroziunii;

³⁸ COM(2009) 147 final, Carte albă „Adaptarea la schimbările climatice: către un cadru de acțiune la nivel european”.

³⁹ COM(2009) 82.

⁴⁰ COM(2010) 600.

- îmbunătățirea gestionării solurilor prin sprijinirea practicilor de prevenire a degradării solurilor și a epuizării stocurilor de carbon din soluri, precum cultivarea redusă, menținerea unui strat vegetal în timpul iernii, stabilirea unor sisteme agrosilvice și crearea de noi păduri;
- consolidarea potențialului de adaptare la schimbările climatice și la boli și prezervarea diversității genetice, în special prin sprijinirea varietăților de culturi și a raselor de animale locale.

5.2 Principii generale de punere în aplicare

Ar trebui consolidată cooperarea între regiuni și statele membre în ceea ce privește activitățile de adaptare și de prevenire și gestionare a riscurilor, pentru a lupta împotriva efectelor de contaminare transfrontaliere, în special în ceea ce privește protecția împotriva inundațiilor, protecția pădurilor împotriva incendiilor și a dăunătorilor și protejarea litoralului.

Fondurile care aparțin CSC ar trebui utilizate pentru a investi în măsurile de adaptare și de prevenire și gestionare a riscurilor bazate pe ecosisteme, inclusiv în integrarea adaptării la schimbările climatice și a prevenirii riscurilor în sistemele de planificare și de gestionare costiere și maritime. În măsura posibilului, ar trebui exploatate sinergiile cu obiectivele de adaptare la schimbările climatice, de protecție a mediului și de utilizare eficientă a resurselor.

Ar trebui să se stabilească sinergii și cu acțiunile efectuate în cadrul altor obiective tematice, inclusiv cu activitățile de inovare și dezvoltare tehnologică pentru adaptarea la schimbările climatice, cu sprijinul acordat întreprinderilor în vederea adoptării de măsuri și de tehnologii în acest domeniu, precum și cu acțiunile vizând reducerea poluării apei cauzate de agricultură, cum ar fi reducerea utilizării excesive a îngrășămintelor și a pesticidelor.

5.3 Complementaritate și coordonare

Sinergiile și complementaritățile între fondurile care aparțin CSC ar trebui căutate în special în ceea ce privește tipurile de intervenții care ar putea fi finanțate prin diferite fonduri. Ar trebui să se asigure, la nivel național și regional, complementaritatea și coordonarea cu programul LIFE, în special cu proiectele integrate în domeniile luptei împotriva schimbărilor climatice. FSE poate completa activitățile în acest domeniu prin măsuri orientate privind educația, formarea și extinderea competențelor forței de muncă în ceea ce privește prevenirea și gestionarea riscurilor și adaptarea la schimbările climatice. FEADR poate completa activitățile în acest domeniu prin integrarea adaptării la schimbările climatice în serviciile de consultanță agricolă, în transferul de cunoștințe și în acțiunile de informare.

6. PROTECȚIA MEDIULUI ȘI PROMOVAREA UTILIZĂRII EFICIENTE A RESURSELOR

6.1 Obiective-cheie vizate de fondurile care aparțin CSC

Inițiativa emblematică intitulată „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor”⁴¹ își propune să creeze un cadru pentru politicile de sprijinire a tranziției către o economie eficientă în ceea ce privește utilizarea resurselor și cu emisii reduse de carbon. Orientările integrate se referă la necesitatea ca statele membre să decupleze creșterea economică de utilizarea resurselor, transformând provocările legate de mediu în oportunități de creștere și utilizând în mod eficient resursele lor naturale. Obiectivele specifice legate de mediu sunt stabilite în acquis-ul UE în domeniul mediului și la nivelul UE.

Directiva-cadru privind apa⁴², împreună cu restul acquis-ului UE privind apa⁴³ vizează protejarea resurselor de apă și a mediului acvatic și obligă statele membre să pună în aplicare măsuri care să asigure o stare bună a maselor de apă (din punct de vedere ecologic, chimic și cantitativ). Directiva-cadru privind deșeurile⁴⁴ stabilește obligațiile și obiectivele impuse statelor membre în ceea ce privește prevenirea și tratarea deșeurilor. Strategia UE în domeniul biodiversității⁴⁵ fixează drept obiectiv stoparea pierderii biodiversității și a degradării serviciilor ecosistemice până în 2020 și restabilirea lor în măsura posibilului. Directivele privind păsările⁴⁶ și habitatele⁴⁷ formează împreună piatra de temelie a politicii UE privind protecția naturii și stabilesc obligațiile statelor membre în acest domeniu. Strategia tematică pentru protecția solului⁴⁸ și propunerea de directivă-cadru privind solul au drept obiectiv protecția și utilizarea sustenabilă a resurselor solului⁴⁹. Directiva-cadru privind calitatea aerului vizează îmbunătățirea calității aerului înconjurător și asigurarea unui aer mai curat⁵⁰. În sfârșit, Directiva privind mediul marin⁵¹, ale cărei obiective trebuie realizate cu ajutorul contribuțiilor fondurilor care aparțin CSC, va constitui pilonul de mediu al politicii maritime a UE.

⁴¹ COM(2011) 21, Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor, „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor - inițiativă emblematică a Strategiei Europa 2020”.

⁴² Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei.

⁴³ Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale (Directiva 91/271/CEE a Consiliului din 21 mai 1991 privind tratarea apelor urbane reziduale), Directiva privind inundațiile (Directiva 2007/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2007 privind evaluarea și gestionarea riscurilor de inundații) sau Directiva privind nitrații.

⁴⁴ Directiva 2006/12/CE din 5 aprilie 2006 privind deșeurile.

⁴⁵ COM(2010) 244 final, Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor, „Asigurarea noastră de viață, capitalul nostru natural: o strategie a UE în domeniul biodiversității pentru 2020”.

⁴⁶ Directiva 2009/147/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice.

⁴⁷ Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică.

⁴⁸ COM(2006) 231.

⁴⁹ Propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a unui cadru pentru protecția solului, COM(2006) 232 final, 22 septembrie 2006.

⁵⁰ Directiva 2008/50/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008.

⁵¹ Directiva 2008/56/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 17 iunie 2008 de instituire a unui cadru de acțiune comunitară în domeniul politicii privind mediul marin, JO L 164, 25.6.2008.

Acțiuni-cheie pentru FEDER și Fondul de coeziune:

- investițiile în eficiența aprovizionării cu apă, a tratării apelor reziduale și a reutilizării apei, inclusiv noile investiții destinate reducerii scurgerilor și punerii în aplicare a planurilor de gestionare a bazinelor hidrografice;
- investițiile în gestionarea deșeurilor în conformitate cu ierarhia opțiunilor de gestionare a deșeurilor, în special în reutilizare, în reciclare și, în cazul materialelor nereciclabile, în recuperare;
- investițiile în infrastructura verde, inclusiv în siturile Natura 2000 și în alte teritorii, pentru a favoriza protecția și restabilirea biodiversității și a serviciilor ecosistemice, atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, protecția împotriva inundațiilor și a incendiilor, protecția litoralului, protecția solurilor și alte măsuri de prevenire a riscurilor, pentru a reduce fragmentarea zonelor naturale, a spori disponibilitatea apei și a restaura siturile și habitatele puternic modificate;
- investițiile în acțiuni de reducere a poluării aerului legate de transporturi, în special în programele de înlocuire sau de modernizare a parcurilor de autobuze, în programele de stimulare a unor transporturi mai ecologice, în îmbunătățirea infrastructurilor de transport publice și în promovarea unor forme alternative de transport.

Acțiuni-cheie pentru FEDER:

- investițiile în diversificarea economiilor locale prin protejarea și valorizarea patrimoniului cultural și a siturilor naturale (atât în contexte rurale, cât și urbane);
- sprijinirea dezvoltării durabile integrate în mediul urban, inclusiv prin drenarea urbană durabilă, prin măsuri de dezimpermeabilizare a solurilor, prin reabilitarea siturilor contaminate și prin reabilitarea infrastructurii culturale.

Acțiuni-cheie pentru FEADR:

- restaurarea, prezervarea și ameliorarea biodiversității, inclusiv în zonele Natura 2000 și în sistemele agricole cu o valoare naturală ridicată, precum și a peisajelor europene, promovând: sistemele agricole ecologice, inclusiv agricultura ecologică; stabilirea și/sau menținerea zonelor de protecție a faunei și a florei sălbatice în cadrul spațiilor agricole și/sau forestiere; acordarea unor plăți compensatorii agricultorilor și/sau silvicultorilor pentru dezavantajele economice cu care se confruntă zonele Natura 2000 și anumite coridoare pentru fauna sălbatică; acordarea unor plăți agricultorilor care se angajează să desfășoare o activitate agricolă în zonele montane și în alte zone supuse unor constrângeri naturale importante, precum și recompensarea acțiunilor colective cu scopul de a furniza bunuri publice ecologice;
- creșterea eficienței în ceea ce privește utilizarea apei în agricultură, prin investiții în sisteme de irigare mai eficiente, prin consilierea privind utilizarea eficientă a apei și prin prezervarea funcției de tampon și de filtru a solurilor;
- îmbunătățirea calității apei și a solurilor și contribuția la protejarea solurilor împotriva eroziunii, a tasării, a salinizării, a alunecărilor de teren și a pierderilor de materii

organice.

Acțiuni-cheie pentru FEPAM:

- investițiile în tranziția către un pescuit durabil din punct de vedere ecologic, în conformitate cu obiectivele PCP privind exploatarea stocurilor de pește la nivelul producției maxime durabile (MSY - *Maximum Sustainable Yield*) și eliminarea capturilor aruncate înapoi în mare;
- investițiile în ecoinovare, de exemplu în unelte de pescuit mai selective și în alte inovații care reduc impactul pescuitului și al acvaculturii asupra mediului;
- investițiile într-o acvacultură care oferă un nivel ridicat de protecție a mediului și care asigură servicii de mediu;
- instrumentele de finanțare care vizează o mai bună respectare a regulilor PCP, un mai bun control al pescuitului și îmbunătățirea sistemelor de furnizare și de acoperire a datelor științifice referitoare la PCP;
- sprijinirea sectorului pescuitului și al acvaculturii, pentru a răspunde sensibilizării consumatorilor și așteptărilor și interesului crescut al acestora în ceea ce privește produsele provenite din surse durabile și obținute prin metode ecologice.

6.2 Principii generale de punere în aplicare

În sectorul apei, investițiile ar trebui să se înscrie în contextul planurilor de gestionare a bazinelor hidrografice⁵². FEDER și Fondul de coeziune ar trebui utilizate pentru a finanța măsurile necesare pentru punerea în aplicare a acestor planuri, în special a investițiilor în infrastructura verde care permit consolidarea serviciilor ecosistemice, precum restaurarea zonelor inundabile, renaturalizarea râurilor și a malurilor lor și menținerea și îmbunătățirea barierelor de coastă naturale. În ceea ce privește FEADR, sprijinul ar trebui să vizeze în special reducerea captării apei în scopul irigațiilor, mai ales în regiunile în care persistă niveluri de irigare nesustenabile și în care deficiențele sistemelor de irigații existente provoacă pierderi și o risipă semnificativă a apei pentru irigații.

Investițiile trebuie să fie coerente cu ierarhizarea soluțiilor posibile pentru a rezolva problema apei și trebuie să pună accentul pe posibilitățile de gestionare a cererii, soluțiile de aprovizionare alternative trebuind luate în considerare doar în cazul în care potențialul de economisire a apei și de creștere a eficienței a fost epuizat⁵³.

Intervenția publică în sectorul gestionării deșeurilor ar trebui să completeze eforturile depuse de sectorul privat, în special în ceea ce privește responsabilitatea producătorilor. Acțiunile întreprinse ar trebui să sprijine abordările inovatoare care favorizează o economie în circuit închis (simbioză industrială, abordarea circulară „*cradle to cradle*”, inițiativele de design ecologic etc.) și trebuie să fie coerente cu ierarhia deșeurilor.

În ceea ce privește biodiversitatea, deși finanțarea publică ar trebui să fie principala sursă de sprijin, investițiile private ar trebui, de asemenea, să fie încurajate pentru proiectele generatoare de venituri și pentru anumite elemente ale infrastructurii verzi, cu un sprijin

⁵² Articolul 13 din Directiva 2000/60/CE.

⁵³ COM(2007) 414 final, „Rezolvarea problemei deficitului de apă și a secetei în Uniunea Europeană”.

potențial prin intermediul instrumentelor financiare. FEADR ar trebui să joace un rol esențial în realizarea obiectivelor strategiei UE în domeniul biodiversității, prin furnizarea de bunuri publice ecologice prin intermediul agriculturii și al silviculturii. FEADR va juca, de asemenea, un rol important în asigurarea integrității ecologice și a valorii estetice a peisajelor europene, care depind în mare măsură de practicile de gestionare agricole și forestiere.

Ajutoarele alocate în temeiul fondurilor care aparțin CSC pentru siturile Natura 2000 ar trebui să fie coerente cu măsurile și sursele de finanțare corespunzătoare, prevăzute în cadrele de acțiune prioritară elaborate de statele membre în conformitate cu articolul 8 din Directiva privind habitatele. Finanțările în temeiul FEADR ar trebui să vizeze în special abordările colective axate pe furnizarea de bunuri publice ecologice, de infrastructuri verzi, de sisteme agricole cu o valoare naturală ridicată și de practici agricole durabile în siturile protejate, pentru a contribui la prezervarea, la îmbunătățirea și la restaurarea biodiversității și a serviciilor ecosistemice corespunzătoare. FEADR ar trebui să sprijine, de asemenea, tehnicile de producție care permit consolidarea funcției de tampon și de filtru a solurilor, contribuind astfel și la îmbunătățirea calității apei. Finanțările în temeiul FEADR ar trebui să promoveze, de asemenea, practicile de gestionare care îmbunătățesc conținutul în materii organice al solurilor, sporind astfel biodiversitatea solurilor.

Reabilitarea siturilor contaminate poate fi finanțată din fonduri publice numai în cazul în care poluatorul responsabil de contaminare nu este cunoscut sau nu poate fi obligat să suporte costurile. Ea ar trebui să vizeze, în special, reabilitarea siturilor cu grad ridicat de risc și a siturilor care constituie un obstacol în calea dezvoltării economice (inclusiv a siturilor industriale dezafectate), întrucât responsabilitatea potențială pentru reabilitarea acestor situri și riscurile potențiale pentru sănătate presupun riscuri financiare inacceptabile pentru investitori.

Achizițiile publice ecologice ar trebui utilizate pe scară cât mai largă în momentul selectării proiectelor și al organizării cererilor de oferte în statele membre.

6.3 Complementaritate și coordonare

Ar trebui căutate sinergii în întreprinderea unor acțiuni precise și complementare în cadrul FEADR, în zonele care fac obiectul unor măsuri de ecologizare, cu plățile directe din cadrul primului pilon al politicii agricole comune. FSE poate completa activitățile desfășurate în cadrul acestui obiectiv tematic prin intermediul reformei sistemelor de învățământ și de formare, al creșterii nivelului de calificare al forței de muncă și al creării de noi locuri de muncă în sectoarele legate de mediu. FEPAM va sprijini procesul de tranziție către producția maximă durabilă (MSY) și va facilita introducerea progresivă a unei interziceri a aruncării capturii înapoi în mare. Ar trebui să se depună eforturi pentru a îmbunătăți colectarea de informații și a consolida activitatea de control (pentru a asigura o mai mare conformitate). Ar trebui să se urmărească, de asemenea, stabilirea unor sinergii cu politica maritimă integrată, în sprijinul unor priorități precum cunoștințele privind mediul marin, planificarea spațială maritimă, gestionarea integrată a zonelor de coastă, supravegherea maritimă integrată, protecția mediului marin și a biodiversității, precum și adaptarea la efectele negative ale schimbărilor climatice asupra zonelor de coastă.

Acțiunile finanțate în temeiul acestui obiectiv tematic ar trebui să asigure complementaritatea și coordonarea cu programul LIFE, în special cu proiectele integrate în domeniile naturii, apei, deșeurilor, aerului, atenuării schimbărilor climatice și adaptării la schimbările climatice. Această coordonare între diferitele fonduri și programul LIFE ar trebui să se realizeze, în special, prin promovarea finanțării activităților din fondurile CSC care completează proiectele

integrate finanțate în cadrul programului LIFE, precum și prin promovarea utilizării soluțiilor, metodelor și abordărilor validate în cadrul programului LIFE. În aceste cazuri, planurile sectoriale relevante, programele sau strategiile (cadrul de acțiune prioritar, planul de gestionare a bazinului hidrografic, planul de gestionare a deșeurilor), astfel cum sunt menționate în Regulamentul LIFE, vor servi drept cadru de coordonare pentru sprijinul din partea diferitelor fonduri.

În sfârșit, fondurile CSC ar trebui să fie coordonate îndeaproape cu inițiativa „Europa Creativă”⁵⁴, care sprijină sectoarele culturale și creative europene, în special prin promovarea operațiunilor lor transnaționale și îmbunătățirea soluționării chestiunilor transfrontaliere. Resursele politicii de coeziune pot fi utilizate pentru a optimiza contribuția culturii ca instrument pentru dezvoltarea locală și regională, regenerarea urbană, dezvoltarea rurală și capacitatea de inserție profesională. Exemplele unor posibile investiții în cultură ar putea include investițiile în cercetare, inovare, în competitivitatea IMM-urilor și în spiritul antreprenorial din sectoarele culturale și creative în cadrul obiectivelor tematice corespunzătoare.

⁵⁴ COM (2011) 786/2, „Europa Creativă – Un nou program-cadru pentru sectoarele culturale și creative (2014-2020)”.

7. PROMOVAREA UNOR SISTEME DE TRANSPORT DURABILE ȘI ELIMINAREA BLOCAJELOR DIN CADRUL INFRASTRUCTURILOR REȚELELOR MAJORE

7.1 Obiective-cheie vizate de fondurile care aparțin CSC

Cartea albă privind politica în domeniul transporturilor⁵⁵ stabilește o viziune pentru un sistem de transport competitiv și eficient din punctul de vedere al utilizării resurselor, subliniind că se solicită sectorului transporturilor o reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră de cel puțin 60 % până în 2050, comparativ cu 1990. Aceasta înseamnă că fondurile CSC vor fi axate pe formele durabile de transport și pe investiții în domeniile cu cea mai mare valoare adăugată europeană, rețelele transeuropene⁵⁶.

Acțiuni-cheie pentru FEDER și Fondul de coeziune:

- infrastructură TEN-T de bază pentru transporturi rutiere, feroviare și maritime, precum și moduri multimodale și interoperabile care să aducă beneficii nete ridicate pentru societate;
- infrastructură feroviară TEN-T de bază, conectivitate secundară, modernizarea rețelelor feroviare dense, Sistemul european de management al traficului feroviar (ERTMS) și alte investiții în vederea îmbunătățirii interoperabilității, precum și consolidarea capacităților de planificare, punere în aplicare și gestionare a proiectelor și de gestionare a riscurilor și catastrofelor;
- stabilirea de tarife rutiere inovatoare, sisteme de taxare a utilizatorilor și de gestionare a traficului și infrastructuri de alimentare pentru noile vehicule fără emisii de CO₂ pentru transportul urban;
- concepte de mobilitate urbană integrate, durabile și accesibile în orașe, orașe-regiuni și zone metropolitane, care să ducă la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, în special prin planuri de transport urban durabil⁵⁷, inclusiv facilitarea utilizării transportului public, a bicicletelor și a mersului pe jos;
- eliminarea blocajelor din căile navigabile interioare, minimizând modificările semnificative ale albiilor râurilor și sprijinirea investițiilor în favoarea unei flote mai ecologice, precum și a investițiilor în sistemele de informații fluviale.

7.2 Principii generale de punere în aplicare

Investițiile din partea FEDER și a Fondului de coeziune în infrastructurile de transport ar trebui să fie pe deplin coerente cu orientările TEN-T, care definesc prioritățile UE în

⁵⁵ COM(2011) 144 final „Cartea albă: Foaie de parcurs pentru un spațiu european unic al transporturilor – Către un sistem de transport competitiv și eficient din punct de vedere al resurselor.”

⁵⁶ COM(2011) 650/2, Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind orientările Uniunii pentru dezvoltarea rețelei transeuropene de transport.

⁵⁷ DG ENV Raport tehnic - 2007/018; 25.9.2007.

domeniul transporturilor, inclusiv abordarea provocărilor legate de schimbările climatice, evoluția viitoare a rețelei integrate TEN-T și conceptul de coridor multimodal⁵⁸.

În conformitate cu Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap⁵⁹, investițiile în infrastructura de transport vizează asigurarea accesibilității pentru persoanele cu handicap și cele cu mobilitate redusă.

Pentru a optimiza valoarea adăugată europeană a investițiilor în domeniul transportului, asistența din fondurile CSC trebuie să se bazeze pe o serie de principii:

- Este important să fie încurajată o mai bună integrare interoperabilă între modurile de transport. Prin urmare, ar trebui luate măsuri pentru a se asigura coerența investițiilor individuale cu planurile de transport naționale globale, care ar trebui să prevadă dezvoltarea unei infrastructuri integrate de transport până în 2020 și după această dată. Planurile trebuie să se bazeze pe cererea reală și planificată în domeniul transporturilor și pe identificarea verigilor deficiente și a blocajelor.
- Investițiile identificate ar trebui să fie clasificate pe priorități în funcție de contribuția lor la mobilitate, la durabilitate, la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, și la spațiul european unic al transporturilor. Acest lucru necesită evaluarea emisiilor de gaze cu efect de seră ale investițiilor și ar trebui să aibă drept rezultat, în mod inerent, o mai mare utilizare a unor modalități mai eficiente de utilizare a resurselor, investiții în ameliorarea gestionării traficului și în sistemele de informații [Sistemul european de gestionare a traficului feroviar (ERTMS), serviciile de informații fluviale (RIS), sistemele de transport inteligente pentru transportul rutier (STI), SESAR, SafeSeaNet] și în logistică avansată și măsuri de piață;
- Investițiile ar trebui să se concentreze pe construirea unor infrastructuri noi și pe consolidarea capacității infrastructurii existente prin ameliorarea substanțială, și nu pe întreținerea infrastructurii existente, întrucât investițiile în menținerea infrastructurii existente ar trebui să fie viabile din punct de vedere financiar și nu necesită sprijinul UE;
- Investițiile ar trebui să integreze sistemele de stabilire a prețurilor de transport și de taxare a utilizatorilor în vederea facilitării tranziției către aplicarea integrală a principiului „poluatorul și utilizatorul plătesc” la toate modurile de transport. Măsurile în vederea evitării sau, în cazul în care acest lucru nu este posibil, în vederea atenuării sau compensării efectelor negative ale infrastructurii de transport asupra mediului ar trebui să fie sprijinite cu fonduri CSC;
- Sprijinul prin intermediul instrumentelor financiare va fi esențial pentru a atrage mai multe fonduri private în vederea desfășurării proiectelor de infrastructură de transport TEN-T strategice;
- Investițiile ar trebui să aibă în vedere vulnerabilitatea infrastructurii în ceea ce privește riscurile naturale și artificiale și schimbările climatice;

⁵⁸ COM(2011) 650, Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind orientările Uniunii pentru dezvoltarea rețelei transeuropene de transport, 19.10.2011.

⁵⁹ Decizia Consiliului din 26 noiembrie 2009 privind încheierea de către Comunitatea Europeană a Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap, JO L 23, 27.1.2010, p. 35.

- Pentru definirea investițiilor în transporturile publice ar trebui să fie luate în considerație nevoile femeilor și ale bărbaților, întrucât femeile utilizează transporturile publice în mai mare măsură decât bărbații. În zonele urbane, femeile au tendința de a utiliza infrastructurile sociale în mod mai frecvent și pot fi mai expuse insecurității și criminalității din zonele urbane.

Investițiile ar trebui să aibă loc în cadrul unei abordări integrate de planificare a rețelei multimodale pentru a crește eficiența și interoperabilitatea rețelei. Investițiile în conectivitatea regională la rețeaua cuprinzătoare principală TEN-T ar trebui să se asigure că zonele urbane și rurale beneficiază de posibilitățile create de rețelele principale.

În ceea ce privește transportul maritim, porturile ar trebui să fie dezvoltate ca puncte eficiente de intrare și de ieșire, prin intermediul integrării depline cu infrastructura teritorială. Ar trebui să se acorde prioritate proiectelor privind accesul portuar și privind conexiunile cu regiunile din interior. Dezvoltarea de căi navigabile interioare ar trebui să consolideze contribuția acestora la rețelele europene durabile de transport de mărfuri.

O atenție deosebită ar trebui să fie acordată promovării integrate, în cadrul diferitelor fonduri CSC, a unor lanțuri logistice performante (care să includă activitățile de pescuit și industriile maritime și agrosilvice) și a unor surse noi și regenerabile de energie (inclusiv biomasa și energia maritimă).

Dezvoltarea operațiunilor infrastructurilor transfrontaliere ar trebui să fie strâns coordonată, după caz, cu abordările macroregionale adecvate și la nivelul bazinelor maritime. În acest context, punerea în aplicare a planificării spațiului maritim poate oferi un cadru de arbitraj între utilizări și activități concurente și de gestionare a impactului asupra mediului marin.

7.3 Complementaritate și coordonare

Acțiunile finanțate în temeiul acestui obiectiv tematic ar trebui să asigure complementaritatea cu mecanismul Conectarea Europei (MCE) în scopul optimizării valorii adăugate europene, precum și beneficii pentru dezvoltare pe plan național și regional. În cadrul gestiunii repartizate, Fondul de coeziune și FEDER vor completa MCE, care este un fond gestionat în mod direct cu selecție de proiecte competitive. MCE se va concentra asupra proiectelor cu o înaltă valoare adăugată europeană, în special pentru infrastructura transfrontalieră, în timp ce Fondul de coeziune se va concentra pe proiecte cu o înaltă valoare adăugată europeană, pentru a elimina blocajele în rețelele de transport prin sprijinirea infrastructurii TEN-T, atât pentru rețeaua principală cât și pentru cea globală. În plus, acțiunile finanțate în cadrul acestui obiectiv tematic ar trebui să creeze sinergii strânse cu activitățile finanțate în cadrul obiectivului „Mijloace de transport inteligente, ecologice și integrate” al inițiativei Orizont 2020.

8. PROMOVAREA OCUPĂRII FORȚEI DE MUNCĂ ȘI SPRIJINIREA MOBILITĂȚII FORȚEI DE MUNCĂ

8.1 Obiective-cheie vizate de fondurile care aparțin CSC

Obiectivul principal al strategiei Europa 2020:

„Obiectivul de a ridica la 75 % rata de ocupare a forței de muncă pentru femeile și bărbații cu vârsta între 20 și 64 de ani, inclusiv printr-o mai mare participare a tinerilor, lucrătorilor mai vârstnici și lucrătorilor cu un nivel scăzut de calificare și printr-o mai bună integrare a migranților legali”

Situația actuală⁶⁰:

Dacă toate statele membre își ating obiectivul național, UE în ansamblu ar continua să nu atingă, cu 1,0-1,3 puncte procentuale, obiectivul de 75 % stabilit până în 2020. În cursul anului 2011, nu s-au înregistrat progrese importante. Având în vedere stagnarea redresării economice și o creștere globală doar marginală a ocupării forței de muncă în cursul primului semestru al anului 2011, rata de ocupare a forței de muncă pentru 2011 în UE-27 este probabil să fie doar puțin peste nivelul de 68,6 % din 2010 al acesteia și să rămână cu mult sub nivelul de 70,3 %, anterior crizei. Provocarea rămâne să aducă un număr suplimentar de 17,6 milioane de persoane pe piața forței de muncă de acum și până în anul 2020.

În conformitate cu acest obiectiv tematic, statele membre ar trebui să se concentreze asupra contribuției la realizarea obiectivelor lor naționale de ocupare a forței de muncă prin utilizarea fondurilor CSC și, în special, a FSE, pentru a susține politicile stabilite în Orientarea 7 a Orientărilor integrate Europa 2020 (orientarea 7 privind ocuparea forței de muncă). Sprijinul din partea FEADR ar trebui să se concentreze asupra creării de locuri de muncă în regiunile rurale, care au în general o rată a ocupării forței de muncă mai mică decât media.

Acțiuni-cheie pentru FSE:

Accesul la angajare pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă și pentru persoanele inactice, inclusiv inițiativele locale de angajare și sprijinul pentru mobilitatea forței de muncă:

- măsuri active și preventive în ceea ce privește piața muncii, într-un stadiu incipient și deschise tuturor, inclusiv pentru identificarea nevoilor individuale, servicii personalizate și de orientare, cursuri de formare specifice și personalizate, validarea competențelor și a calificărilor dobândite și plasarea personalului disponibilizat;
- anticipare și consiliere privind oportunitățile de ocupare a forței de muncă pe termen lung, create de schimbările structurale pe piața forței de muncă, cum ar fi tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon și care utilizează în mod eficient resursele și sectoarele sănătății și îngrijirilor medicale;
- furnizarea de informații cu privire la oportunitățile de angajare existente pe piețele europene ale muncii și la condițiile de viață și de muncă.

⁶⁰ AAC 2012 – Anexa I – COM (2011)815 final.

Integrarea durabilă pe piața muncii a tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare (NEET);

- introducerea unei „garanții pentru tineret” prin stabilirea unor regimuri pentru a oferi formare suplimentară, (re)formare sau măsuri de activare pentru fiecare tânăr neîncadrat profesional și care nu urmează niciun program educațional sau de formare, în termen de patru luni de la părăsirea școlii. Ar trebui să se pună un accent deosebit pe formarea profesională de tip ucenicie și pe stagiile pentru absolvenți pentru a dobândi o primă experiență de lucru;
- activități independente și de antreprenoriat pentru tineri în toate sectoarele, cu un accent deosebit asupra sectoarelor emergente în cadrul unei economii cu emisii scăzute de carbon și în sectoarele îngrijirilor medicale și ale sănătății;

Activitățile independente, antreprenoriatul și înființarea de întreprinderi:

- sprijin destinat îndeosebi șomerilor, persoanelor defavorizate și inactive, pentru înființarea și dezvoltarea de întreprinderi în toate sectoarele, inclusiv îngrijiri medicale și sănătate, inserție profesională, locuri de muncă ecologice și dezvoltare comunitară. Acest sprijin cuprinde dezvoltarea competențelor, inclusiv TIC, a aptitudinilor de antreprenoriat și management, îndrumarea și consilierea profesională și furnizarea de servicii incluzive de dezvoltare a afacerilor și financiare pentru antreprenorii debutanți.

Egalitatea între femei și bărbați și reconcilierea vieții profesionale cu cea privată:

- combaterea stereotipurilor de gen în sistemele de educație și formare;
- sensibilizarea și mobilizarea partenerilor economici și sociali pentru combaterea segregării de gen de pe piața muncii și a diferențelor de pensii și de remunerare între femei și bărbați;
- dezvoltarea politicilor de conciliere a vieții familiale cu cea profesională, inclusiv prin acordarea de sprijin pentru reintegrarea pe piața muncii a persoanelor care nu au lucrat din cauza unor obligații de îngrijire;
- modalități inovatoare de organizare a muncii, inclusiv a muncii la distanță și a unor formule flexibile de lucru care să le permită persoanelor să concilieze obligațiile informale de îngrijire cu activitatea profesională;
- accesul la servicii de îngrijire convenabile, cum ar fi îngrijirea copiilor, îngrijirea extrașcolară sau îngrijirea persoanelor dependente, inclusiv a persoanelor în vârstă, prin investiții în serviciile de asistență medicală durabile.

Adaptarea la schimbări a lucrătorilor, întreprinderilor și antreprenorilor:

- elaborarea unor servicii specifice pentru ocuparea forței de muncă, formare profesională și sprijin, inclusiv consiliere profesională și asistență pentru plasarea personalului disponibilizat, în contextul restructurării întreprinderilor și a sectorului;
- proiectarea și punerea în aplicare a unor modalități inovatoare, mai productive și mai ecologice de organizare a muncii, cuprinzând sănătatea și securitatea la locul de muncă.

Îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate:

- forme de organizare a muncii inovatoare și favorabile persoanelor în vârstă, inclusiv medii de lucru accesibile și măsuri flexibile;
- prelungirea vieții active în condiții mai bune de sănătate prin elaborarea și punerea în aplicare a măsurilor de promovare a unui stil de viață sănătos și combaterea factorilor de risc, cum ar fi lipsa de activitate fizică, fumatul, practicile dăunătoare ale consumului de alcool;
- promovarea capacității de încadrare în muncă și a participării lucrătorilor mai în vârstă la programe de învățare de-a lungul vieții pentru facilitarea îmbătrânirii active.

Modernizarea și consolidarea instituțiilor pieței forței de muncă, inclusiv acțiuni menite să sporească mobilitatea transnațională a forței de muncă:

- îmbunătățirea activării și a coordonării de către serviciile publice de ocupare a forței de muncă a cererii pieței cu oferta de forță de muncă, prin oferirea unui sprijin integrat, adaptat nevoilor persoanelor care caută un loc de muncă și prin extinderea, în același timp, a furnizării de servicii la persoanele care își schimbă locul de muncă și sprijinirea reintegrării în muncă a persoanelor inactive;
- colaborarea la oferta de servicii pentru angajatori și stabilirea unor parteneriate cu institutele de învățământ și cu alte servicii de ocupare a forței de muncă pentru a organiza prestarea unor servicii flexibile, preventive și eficiente;
- anticiparea oportunităților de ocupare a forței de muncă pe termen lung create de schimbările structurale de pe piața muncii și dezvoltarea serviciilor în domeniul orientării și al învățării pe tot parcursul vieții, care să promoveze tranzițiile profesionale;
- investițiile focalizate pe competențele și capacitățile personalului;
- activități ale serviciilor europene pentru ocuparea forței de muncă (EURES) în sectoarele de recrutare, de coordonare și de plasare, împreună cu serviciile de informare, consultanță și orientare aferente, la nivel național și transfrontalier.

Acțiuni-cheie pentru FEDER:

- dezvoltarea incubatoarelor de afaceri și sprijin pentru investiții pentru activitatea independentă și înființarea de întreprinderi, în special în sectoare care oferă noi surse de creștere economică, precum economia ecologică, turismul durabil (inclusiv economia vârstei a treia) și serviciile de sănătate și asistență socială;
- sprijinirea investițiilor în infrastructură pentru modernizarea serviciilor publice de ocupare a forței de muncă

Acțiuni-cheie pentru FEADR:

- facilitarea diversificării din sectorul agricol, crearea de noi întreprinderi mici și sprijinirea altor forme de creare de locuri de muncă în zonele rurale, în special prin ajutoare pentru înființarea de întreprinderi pentru microîntreprinderi neagricole și întreprinderi mici în zonele rurale și prin investiții în activități neagricole în zonele

rurale.

Acțiuni-cheie pentru FEPAM:

- sprijin pentru crearea de locuri de muncă în comunitățile de pescuit prin adăugarea de valoare la activitățile și produsele pescărești;
- sprijin pentru diversificare în comunitățile pescărești prin crearea de locuri de muncă de substituție în economia locală, în special în alte sectoare maritime.

8.2 Principii generale de punere în aplicare

Acțiunile sprijinite de FSE în cadrul acestui obiectiv tematic ar trebui să vizeze integrarea durabilă în muncă, facilitând în același timp mobilitatea profesională și geografică și ținând cont, în mod adecvat, de schimbările structurale aflate în curs de desfășurare, cum ar fi tranziția către o economie cu emisii reduse de carbon precum și importanța crescândă a sectoarelor îngrijirii medicale și sănătății. Ar trebui dezvoltate servicii și instrumente noi, bazate pe elemente de probă, în vederea modernizării serviciilor de ocupare a forței de muncă ca agenți ai tranziției forței de muncă, în special către profilurile de competențe și locuri de muncă mai ecologice. Acțiunile încununate de succes vor beneficia de crearea unor rețele de angajatori și instituții de învățământ la niveluri teritoriale adecvate și de dezvoltarea inițiativelor locale de ocupare a forței de muncă. Punerea în aplicare a garanțiilor pentru tineri necesită o strânsă colaborare cu partenerii sociali, serviciile de ocupare a forței de muncă și alte părți interesate de pe piața forței de muncă, precum și cu organismele educaționale și de formare. Este esențială, îndeosebi, cooperarea cu angajatorii care oferă locuri de muncă pentru tinerii în formare. Atât pentru FSE, cât și pentru FEADR, ar trebui să se pună accent pe susținerea creării de locuri de muncă, mai ales pentru microîntreprinderi și întreprinderile mici. După caz, aceste eforturi ar putea fi sprijinite prin utilizarea instrumentelor financiare, eventual în combinație cu instrumente financiare la nivelul UE. Măsurile specifice privind egalitatea între femei și bărbați nu ar trebui să fie înțelese doar ca acțiuni care vizează în mod specific femeile, ci ar trebui să fie luate în considerare într-o perspectivă mai largă, de exemplu ca acțiuni care se adresează și bărbaților, actorilor economici și sociali esențiali, factorilor de decizie și publicului larg.

8.3 Complementaritate și coordonare

Sprijinirea de către FSE a activităților independente va aborda în special șomerii, persoanele defavorizate și lipsite de activitate și va viza dezvoltarea competențelor, în timp ce FEDER va oferi sprijin pentru investiții. Modernizarea serviciilor publice de ocupare a forței de muncă cu sprijinul FSE necesită deseori și investiții în infrastructură care pot fi sprijinite de FEDER.

Acțiunile sprijinite de FEPAM în cadrul acestui obiectiv tematic urmează să fie puse în aplicare în primul rând prin intermediul obiectivului de dezvoltare locală plasat sub responsabilitatea comunității și vor contribui, de asemenea, la promovarea incluziunii sociale în comunitățile pescărești.

Acțiunile sprijinite de FSE ar trebui să fie coerente cu strategiile statelor membre privind sprijinul incluziv pentru înființarea de întreprinderi, care funcționează la nivelul responsabilităților departamentale, leagă serviciile de dezvoltare ale întreprinderilor și serviciile financiare potrivite, se bazează pe modalități eficiente de a interveni în grupuri și zone defavorizate, și facilitează învățarea pentru părțile interesate printr-o monitorizare și

evaluare a rezultatelor continuă.

Investițiile în sprijinirea altor obiective tematice, în special în domeniul cercetării și inovării, sprijinirea IMM-urilor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon ar trebui să se concentreze asupra creării de locuri de muncă durabile. Ar trebui căutate sinergii cu Programul pentru schimbări sociale și inovare socială⁶¹ care sprijină mobilitatea geografică și facilitarea accesului la microfinanțare pentru antreprenori, în special pentru persoanele cele mai îndepărtate de piața forței de muncă și pentru microîntreprinderi. Ar trebui asigurată coordonarea cu programul Erasmus pentru toți, în special cu proiectele de mobilitate și cooperare care se ocupă cu educația și formarea profesională.

⁶¹ COM(2011) 609 final

9. PROMOVAREA INCLUZIUNII SOCIALE ȘI COMBATerea SĂRĂCIEI

9.1 Obiective-cheie vizate de fondurile care aparțin CSC

Obiectivul principal al strategiei Europa 2020:

„Promovarea incluziunii sociale, în special prin reducerea sărăciei, urmărindu-se eliminarea riscului de sărăcie și excludere pentru cel puțin 20 de milioane de persoane”

Situația actuală⁶²:

Obiectivul UE nu va fi atins pe baza obiectivelor naționale actuale. În conformitate cu o primă estimare preliminară a ambiției cumulative, aproximativ 12 milioane de persoane ar fi ridicate deasupra pragului sărăciei și excluziunii sociale până în 2020. În cazul în care sunt luate în considerare efectele de contagiune ale strategiilor care vizează combaterea sărăciei în rândul copiilor sau reducerea șomajului de lungă durată, acest număr poate fi mărit cu 25 %. Totuși, acest rezultat ar continua să fie inferior cu cel puțin 5 milioane, adică 25 % din obiectivul principal al UE.

Acțiuni-cheie pentru FSE:

Incluziunea activă:

- parcursuri integrate care să combine diverse tipuri de măsuri în favoarea inserției profesionale, precum sprijin personalizat, consiliere, îndrumare, accesul la învățământul general și la formare profesională, precum și accesul la servicii, îndeosebi servicii medicale și sociale, îngrijirea copiilor și servicii de internet;
- modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv proiectarea și punerea în aplicare a reformelor care să îmbunătățească rentabilitatea și adecvarea prestațiilor sociale și a alocațiilor de șomaj, regimurile de venituri minime și sistemele de pensii, asistența medicală și serviciile sociale, limitând la maximum, în același timp, factorii de descurajare a muncii și situațiile fără ieșire;

Integrarea comunităților marginalizate, precum romii:

- parcursuri integrate de acces la piața muncii, inclusiv sprijin personalizat, consiliere, îndrumare și accesul la învățământul general și la formare profesională;
- accesul la servicii, în special servicii de ajutor și de asistență socială și servicii de îngrijire medicală (inclusiv asistența medicală preventivă, educația sanitară și siguranța pacienților);
- eliminarea segregării în domeniul educației, promovarea învățământului preșcolar, combaterea abandonului școlar și asigurarea unei tranziții reușite de la școală la activitatea profesională;
- măsuri de combatere a prejudecăților și a discriminării împotriva romilor.

⁶² COM (2011)815 final, AAC 2012 – Anexa I .

Combaterea discriminării pe motive de sex, rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală:

- sensibilizarea comunităților locale și a întreprinderilor și colaborarea cu acestea în lupta împotriva discriminării și promovarea activităților interculturale;
- acțiuni specifice care vizează persoanele expuse riscului de discriminare și persoanele cu handicap și boli cronice, în vederea creșterii participării acestora pe piața muncii, a consolidării incluziunii sociale a acestora și a reducerii inegalităților pe planul nivelului de calificare și al situației sanitare;

Sporirea accesului la servicii abordabile, durabile și de înaltă calitate, inclusiv asistență medicală și servicii sociale de interes general:

- sporirea accesului la asistență medicală convenabilă, durabilă și de înaltă calitate, în vederea reducerii inegalităților în materie de sănătate, a sprijinirii acțiunilor preventive în domeniul sănătății și a promovării inițiativei e-Sănătate, inclusiv prin acțiuni specifice focalizate pe grupuri deosebit de vulnerabile;
- sporirea accesului la servicii sociale abordabile, durabile și de înaltă calitate, cum ar fi serviciile de ocupare a forței de muncă și de formare, serviciile pentru persoanele fără adăpost, serviciile de îngrijire extrașcolară, serviciile de îngrijire a copiilor și de îngrijire pe termen lung;
- servicii specifice de educație și îngrijire pentru învățământul preșcolar, inclusiv abordări integrate care să combine servicii de îngrijire a copiilor, de învățământ, de sănătate și de sprijin parental, punându-se un accent deosebit pe prevenirea plasării copiilor în instituții;
- accesul la servicii online pentru a promova integrarea în societatea informațională;
- sprijin pentru tranziția de la asistența instituțională la servicii de îngrijire de proximitate pentru copiii care nu beneficiază de îngrijire părintească, persoanele cu handicap, persoanele în vârstă și persoanele cu tulburări mintale, cu accent pe integrarea între serviciile medicale și cele sociale.

Promovarea economiei sociale și a întreprinderilor sociale:

- consolidarea capacităților și a structurilor de sprijin pentru promovarea întreprinderilor sociale, în special prin educarea și formarea spiritului antreprenorial social, constituirea de rețele, dezvoltarea strategiilor naționale sau regionale în parteneriat cu principalele părți interesate și furnizarea unor servicii de dezvoltare a întreprinderilor și a unui acces mai ușor la finanțare;
- mobilizarea fondurilor pentru sprijinirea inițiativelor în domeniul economiei sociale și al antreprenoriatului social.

Strategii de dezvoltare locală elaborate la nivelul comunității:

- sprijin pentru pregătirea, desfășurarea și animarea strategiilor locale;
- sprijin pentru activitățile concepute și puse în aplicare în conformitate cu strategia locală în domeniile care intră în sfera de aplicare a FSE în domeniile ocupării forței de muncă, educației, incluziunii sociale și consolidării capacității instituționale.

Acțiuni-cheie pentru FEDER:

- investiții în infrastructura sanitară și socială pentru îmbunătățirea accesului la servicii sanitare și sociale și reducerea inegalităților în materie de sănătate, cu o atenție specială acordată grupurilor marginalizate, precum romii și persoanele expuse riscului sărăciei;
- investiții în infrastructură care contribuie la modernizarea, transformarea structurală și viabilitatea sistemelor de sănătate, generând îmbunătățiri măsurabile în materie de sănătate, inclusiv măsuri privind sănătatea online;
- investiții specifice în infrastructură pentru sprijinirea tranziției de la asistența instituțională la cea de proximitate, care sporesc accesul la o viață independentă în cadrul comunității și la servicii de înaltă calitate;
- sprijin pentru investițiile în infrastructura pentru îngrijirea copiilor, a persoanelor în vârstă și pentru îngrijirea de lungă durată.
- sprijin pentru regenerarea fizică și economică a comunităților urbane și rurale defavorizate, inclusiv romii, ceea ce reduce concentrația spațială a sărăciei, inclusiv promovarea unor planuri integrate în care locuințele sociale sunt însoțite în special de intervenții în domeniul educației, sănătății (inclusiv instalații sportive pentru rezidenți) și ocupării forței de muncă;
- sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor sociale prin dezvoltarea unor noi modele comerciale și a unei soluții inovatoare de abordare a provocărilor societale;
- sprijin pentru anumite investiții vizând să elimine și să prevină barierele care stau în calea accesibilității;
- promovarea strategiilor de dezvoltare locală desfășurate de comunitatea locală prin acordarea de sprijin pentru dezvoltarea capacităților grupurilor de acțiune locală, precum și prin pregătirea, desfășurarea și animarea strategiilor locale și prin acordarea de sprijin pentru activitățile concepute și puse în aplicare în conformitate cu strategia locală, în domeniile care intră în sfera de aplicare a FEDER din domeniul incluziunii sociale și al regenerării fizice și economice.

Acțiuni-cheie pentru FEADR:

- promovarea dezvoltării locale în zonele rurale prin măsuri vizând să încurajeze acțiunile de dezvoltare locală inițiate de actorii locali (strategii de dezvoltare locală LEADER) și prin investiții în toate tipurile de infrastructuri de dimensiuni reduse în zonele rurale, precum și prin investiții în constituirea, îmbunătățirea sau extinderea serviciilor de bază locale destinate populației rurale, în special în zonele rurale îndepărtate, împreună cu alte acțiuni pentru îmbunătățirea calității și atractivității vieții în comunitățile rurale („reînnoirea satelor”).

9.2 Principii generale de punere în aplicare

Politicile de incluziune activă ar trebui să țină seama de necesitatea unei coordonări mai bune între educație, sistemele de protecție socială și politicile active în domeniul pieței forței de muncă pentru a asigura tranziția pe piața forței de muncă a persoanelor celor mai defavorizate, în conformitate cu recomandarea Comisiei privind incluziunea activă a persoanelor excluse de pe piața muncii⁶³. Ajutorul pentru venit acordat prin intermediul FSE ar trebui să fie finanțat doar ca o măsură suplimentară, ca parte a unei căi integrate de abordare a pieței muncii, și ar trebui să fie limitat în timp la durata măsurilor de activare. Sistemele publice de ocupare a forței de muncă ar putea fi sprijinite doar ca o măsură de tranziție, cu scopul principal de a-i înzestra pe cetățeni cu aptitudinile, competențele și calificările necesare pentru reintegrarea pe piața forței de muncă. Fondurile CSC nu pot fi utilizate pentru acțiuni care contribuie la orice formă de segregare și discriminare.

Statele membre sunt invitate să utilizeze hărți ale sărăciei atunci când elaborează și pun în aplicare strategiile integrate destinate să sprijine sectoarele și grupurile cele mai defavorizate, precum romii.

9.3 Complementaritate și coordonare

Utilizarea integrată a fondurilor CSC este deosebit de importantă în abordarea dimensiunii teritoriale a sărăciei. Integrarea comunităților marginalizate necesită abordări coerente și pluridimensionale sprijinite din diferitele fonduri CSC, în completarea resurselor naționale și puse în aplicare în mod coerent cu reformele sistemelor de protecție socială. Prezenta abordare integrată pluridimensională care combină acțiuni din diferite fonduri CSC este deosebit de relevantă pentru comunitatea romă, a cărei integrare eficientă necesită investiții în domeniile ocupării forței de muncă, educației, asistenței medicale, locuințelor și integrării sociale. În zonele urbane defavorizate, activitățile de regenerare fizică și economică susținute din FEDER ar trebui să meargă mână în mână cu acțiunile FSE care vizează promovarea incluziunii sociale a grupurilor marginalizate. În zonele rurale, sprijinul FEADR poate fi utilizat, de asemenea, pentru promovarea incluziunii sociale, în special prin dezvoltarea locală inițiată de actori locali („LEADER”), care va continua să fie un element obligatoriu al programelor de dezvoltare rurală.

Este, de asemenea, esențial să fie exploatate sinergiile dintre fondurile CSC pentru a reduce inegalitățile în ceea ce privește accesul la servicii. Pentru a spori eficacitatea acțiunilor FSE menite să îmbunătățească accesul la servicii abordabile, durabile și de înaltă calitate, FEDER și FEADR ar trebui să fie utilizate în mod complementar, pentru investiții în infrastructura socială și de sănătate în regiunile mai puțin dezvoltate și în zonele rurale.

Ar trebui asigurată coordonarea cu Programul UE pentru schimbări sociale și inovare socială, sporind accesul la microfinanțare pentru antreprenorii sociali și cu programul Erasmus pentru toți, în special cu proiecte de cooperare legate de învățământul școlar, învățământul și formarea profesională și învățarea în rândul adulților.

Obiectivul Fondului pentru azil și migrație⁶⁴ este consolidarea sistemelor de azil, întărirea protecției internaționale a refugiaților, sporirea partajului solidarității și responsabilității între

⁶³ Recomandarea Comisiei din 3 octombrie 2008 privind incluziunea activă a persoanelor excluse de pe piața muncii (2008/867/CE)

⁶⁴ COM(2011) 751 final, Propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Fondului de azil și migrație.

statele membre, încurajarea dezvoltării unor strategii de imigrație proactive, promovarea unor strategii de integrare mai orientate la nivel local și regional, promovarea unor strategii de repatriere eficace și echitabile, sprijinirea dezvoltării de parteneriate și cooperarea cu țările terțe și sprijinirea Rețelei europene de migrație⁶⁵. Trebuie să fie stabilită o coerență între fondurile CSC și Fondul pentru azil și migrație, în special prin acordarea de sprijin suplimentar din partea FSE pentru integrarea resortisanților țărilor terțe pe piața forței de muncă. Pentru a spori eficacitatea măsurilor propuse, fondurile CSC pot fi puse în aplicare și prin intermediul instrumentelor financiare, eventual în combinație cu instrumentele financiare existente la nivelul UE, după caz.

Inovarea socială

Sunt necesare abordări inovatoare pentru a răspunde mai bine provocărilor societale generate de îmbătrânirea populației, handicap, sărăcie, șomaj, inegalități, noi metode de lucru și stiluri de viață și așteptărilor cetățenilor în ceea ce privește coeziunea socială și teritorială, creșterea economică ecologică, regenerarea urbană, educația și îngrijirea într-un mod eficient, echitabil și durabil. Inovarea socială implică dezvoltarea și punerea în aplicare de noi idei (produse, servicii și modele) pentru a satisface nevoile și aspirațiile sociale, precum și pentru a crea noi relații sociale sau colaborări între organizații. Ea poate contribui atât la incluziunea socială, cât și la alte obiective tematice⁶⁶ legate de inovare, ocuparea forței de muncă, agenda digitală și capacitatea instituțională.

Sprijinul acordat inovării sociale din fondurile CSC va produce o schimbare în dezvoltarea soluțiilor inovatoare în domenii diverse, precum învățământul la distanță, inițiativele de microfinanțare pentru grupurile-țintă specifice, îngrijirea, agricultura în mediu urban și reducerea deșeurilor.

Astfel de acțiuni ar trebui să implice persoanele, grupurile și asociațiile, sectorul non-profit, piața și sectorul public. Soluțiile inovatoare necesită îmbunătățirea interacțiunilor între actori, bazându-se pe creativitate și pe asumarea riscurilor.

Antreprenoriatul social constituie o sursă importantă de inovare socială. În cadrul inițiativei sale pentru antreprenoriatul social⁶⁷, Comisia a invitat „statele membre și autoritățile locale și regionale să sprijine și să încurajeze dezvoltarea întreprinderilor sociale din sfera lor de competență”.

Chiar dacă inovațiile de natură tehnologică și socială sunt diferite, multe inovații sociale pot utiliza potențialul rețelelor de socializare pe internet pentru a consolida autonomia cetățenilor. Prin urmare, asigurarea conectivității online și sprijinirea dobândirii de competențe digitale relevante este un factor de abilitare cheie care stă la baza inovării sociale.

⁶⁵ Decizia Consiliului din 14 mai 2008 de instituire a unei Rețele europene de migrație (2008/381/CE).

⁶⁶ În conformitate cu propunerea de regulament privind FSE [COM (2011) 607 final] FSE va promova inovarea socială în toate domeniile care intră în domeniul său de aplicare, în timp ce statele membre vor identifica teme pentru inovarea socială corespunzătoare nevoilor lor.

⁶⁷ COM(2011) 682 final.

10. INVESTIȚIILE ÎN EDUCAȚIE, COMPETENȚE ȘI ÎNVĂȚARE PE TOT PARCURSUL VIEȚII

10.1 Obiective-cheie vizate de fondurile care aparțin CSC

Obiectivul principal al strategiei Europa 2020:

„Îmbunătățirea nivelurilor de educație, în special cu scopul de a reduce rata abandonului școlar sub 10 % și creșterea procentului din populația în vârstă de 30-34 de ani care a absolvit instituții de învățământ terțiar sau echivalente la cel puțin 40 %”

Situația actuală⁶⁸:

Obiectivul global al UE în ceea ce privește abandonul școlar timpuriu nu va fi atins pe baza angajamentelor naționale actuale. Obiectivele naționale sugerează că o rată a abandonului școlar timpuriu de 10,5 % ar fi realizată până în 2020, ceea ce înseamnă că obiectivul european comun de 10 % nu ar fi realizat. Abandonul școlar timpuriu se situează încă, în medie, la 14,1 % în UE în 2010, față de 14,4 % în 2009. Cu toate acestea, cifra disimulează diferențe considerabile între țări și în interiorul acestora.

În ceea ce privește absolvenții învățământului superior (în rândul persoanelor în vârstă de 30-34 de ani), efectul cumulativ al realizării obiectivelor naționale existente, stabilite de statele membre ar duce doar la atingerea unui nivel de aproximativ 37 % în 2020. Cu toate acestea, rata de absolvire a învățământului superior în UE a crescut de la aproximativ 32,3 % în 2009 la 33,6 % în 2010 și tendințele actuale arată că obiectivul principal de 40 % ar putea, de fapt, să fie îndeplinit pentru populația din grupul de vârstă de 30-34 de ani.

Sprijinul FEADR va aborda, de asemenea, nivelurile relativ scăzute de competențe din sectorul agricol, care constituie un obstacol în calea competitivității.

Acțiuni-cheie pentru FSE:

Reducerea abandonului școlar timpuriu și promovarea accesului egal la învățământ preșcolar, primar și secundar de bună calitate:

sprijin specific pentru punerea în aplicare a unor politici bazate pe dovezi, exhaustive și coerente de reducere a abandonului școlar timpuriu, care să acopere prevenirea, intervenția timpurie și compensațiile precum școlile care oferă a doua șansă și să încurajeze frecventarea centrelor educative publice nesegregate;

consolidarea capacităților profesorilor, ale formatorilor, ale directorilor de școli și ale personalului, introducerea unor sisteme de asigurare a calității și de monitorizare, dezvoltarea conținutului educațional, inclusiv a utilizării TIC, dezvoltarea de competențe creative și combaterea stereotipurilor de gen în domeniul educației și formării;

abordarea obstacolelor din calea accesului copiilor din familii defavorizate, în special în cursul primilor ani ai copilăriei (0-3 ani);

⁶⁸ COM (2011)815 final, AAC 2012 – Anexa I .

sprijinirea unor sisteme de învățare care vizează să ajute copiii și tinerii cu dificultăți de învățare pentru a permite integrarea acestora în sistemul educațional general;

sprijinirea tranziției de la școlile specializate pentru persoanele cu handicap la școlile obișnuite.

Îmbunătățirea calității, a eficienței și a deschiderii învățământului terțiar și a celui echivalent în vederea creșterii nivelului de participare și absolvire:

sprijin specific pentru studenți individuali, mai ales din grupurile slab reprezentate și vulnerabile pentru a frecventa învățământul terțiar și deschiderea învățământului superior pentru cursanți netradiționali, precum și sprijinirea adulților care studiază;

investiții în elaborarea unor noi metode de predare și dezvoltarea și utilizarea de tehnologii inovatoare, inclusiv resurse educaționale deschise, pentru furnizarea unui conținut educațional de înaltă calitate, inclusiv formarea și întărirea capacităților pentru profesori și cercetători;

asistență pentru sporirea relevanței programelor de învățământ superior cu privire la nevoile pieței forței de muncă, inclusiv prin încurajarea soluționării problemelor, a creativității și a dezvoltării competențelor antreprenoriale;

crearea și consolidarea unor parteneriate între învățământul superior, întreprinderi și sectorul de cercetare.

Sporirea accesului la învățarea pe tot parcursul vieții, actualizarea competențelor și a aptitudinilor forței de muncă și sporirea pertinentei pe piața muncii a sistemelor de învățământ și de formare profesională:

punerea în aplicare a strategiilor de învățare pe tot parcursul vieții pentru forța de muncă, în cooperare cu partenerii sociali, inclusiv formarea și dezvoltarea competențelor și îmbunătățirea competențelor transversale ale forței de muncă, cum ar fi limbile străine, competențele digitale și spiritul antreprenorial;

adaptarea învățământului și formării profesionale (EFP) la cererea de pe piața forței de muncă, prin dezvoltarea învățării în cadrul EFP, inclusiv a programelor de ucenicie, și prin încurajarea întreprinderilor să primească mai mulți stagiați;

promovarea sistemelor de asigurare a calității în învățământul și formarea profesională, în conformitate cu recomandarea privind Cadrul european de referință pentru asigurarea calității;

parcursuri flexibile între sectoarele învățământului și formării și între învățământ și muncă, în special prin învățare și orientare profesională, programe de stagiu, sisteme pentru validarea și recunoașterea competențelor dobândite, a cadrelor de calificare naționale și a sistemelor de credit asociate, cum ar fi Sistemul european de credite pentru educație și formare profesională (ECVET) și Sistemul European de Credite Transferabile (ECTS);

sprijin pentru un stagiu de mobilitate în străinătate pentru absolvenții de învățământ superior și pentru persoanele de pe piața forței de muncă, inclusiv cele care aparțin grupurilor defavorizate, în vederea deprinderii de noi abilități și competențe;

îmbunătățirea formării inițiale și continue a cadrelor didactice și a altor categorii de personal implicat în servicii de învățământ și formare profesională;

promovarea atractivității și excelenței în învățământul și formarea profesională, inclusiv prin campanii și concursuri de competențe și sprijinirea tinerilor din învățământul obligatoriu pentru a se familiariza cu filierele profesionale și posibilitățile de carieră;

promovarea parteneriatelor/rețelelor între partenerii sociali, întreprinderi, instituții de învățământ și formare profesională/furnizori pentru a ameliora transferul de informații privind nevoile de pe piața forței de muncă, a introduce metode de învățare bazate pe experiență, a încuraja experimentarea și a adapta programele școlare;

sprijin în favoarea consolidării competențelor de bază și a competențelor-cheie ale populației adulte, inclusiv ale migranților, precum și crearea de noi oportunități de valorificare a cunoștințelor și a competențelor adulților mai vârstnici;

sprijin pentru dezvoltarea unor sisteme de învățare în rândul adulților care să răspundă unor standarde de calitate înalte.

Acțiuni-cheie pentru FEDER:

sprijin pentru investiții în infrastructuri de educație și formare, în special cu scopul de a reduce disparitățile teritoriale și de a încuraja educația nesegregată, precum și de a spori capacitatea de reacție a sistemelor de educație și formare la evoluția nevoilor și exigențelor în materie de competențe și de a completa măsurile FSE.

Acțiuni-cheie pentru FEADR:

Încurajarea învățării pe tot parcursul vieții și a formării profesionale în sectoarele agricol și forestier, în special prin:

sprijin pentru formarea profesională și dobândirea de competențe, în domenii precum gestionarea exploatațiilor agricole, practicile agricole durabile, ameliorarea calității și utilizarea noilor tehnologii specifice pentru agricultură și silvicultură;

sprijin pentru activități demonstrative care să promoveze transferul de cunoștințe între agricultori cu privire la noi practici din acest sector, precum și de informații și schimburi și vizite pe termen scurt în cadrul UE, pentru promovarea schimbului de bune practici de gestiune agricolă și forestieră; și încurajare pentru învățarea pe tot parcursul vieții și formarea profesională în zonele rurale, în general (în afara cursurilor sau formării furnizate în mod obișnuit în învățământul liceal și universitar), cum ar fi formarea profesională în administrarea afacerilor sau dobândirea unor alte competențe necesare pentru a-și diversifica activitatea în afara sectorului agricol.

10.2 Principii generale de punere în aplicare

Acțiunile în acest domeniu ar trebui să reflecte obiectivele formulate în concluziile Consiliului din 12 mai 2009 privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale. Investițiile ar trebui să sprijine accesul echitabil la un învățământ de calitate la toate nivelurile de învățământ și ar trebui să sprijine procesele de modernizare. În conformitate cu principiile învățării pe tot parcursul vieții, acțiunile ar trebui să acopere toate sectoarele, ținând cont, de asemenea, de învățarea în contexte

informale și non-formale. Reformele ar trebui să vizeze garantarea dobândirii competențelor-cheie, în special în ceea ce privește șansele de angajare. Reformele ar trebui să vizeze, de asemenea, îmbunătățirea coerenței dintre oferta de competențe și cererea de pe piața forței de muncă, încurajarea creativității, a soluționării problemelor și a competențelor antreprenoriale, precum și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon și care utilizează în mod eficient resursele. Succesul investițiilor necesită stabilirea unor parteneriate ale cunoașterii între învățământul superior, sectorul educației și formării profesionale (EPF), cercetare, întreprinderi, precum și sectorul public și sectorul non-profit. Ar trebui să se pună accent pe consolidarea legăturilor între domeniul educativ și cel profesional.

10.3 Complementaritate și coordonare

FSE va fi principalul fond pentru investițiile directe în acest domeniu, dar și alte fonduri își vor aduce contribuția. FEDER ar trebui să sprijine investițiile în infrastructuri de educație și de formare care fac parte din strategiile pentru educație și formare la nivel regional, național și al UE, precum și pe cele necesare punerii în aplicare cu succes a proiectelor FSE în acest domeniu strategic. În timp ce FSE sprijină formarea profesională în toate sectoarele economiei, FEADR și FEPAM vor pune accentul pe sectoarele agricol și al pescuitului. Dezvoltarea unui capital uman din cadrul grupurilor defavorizate va contribui la realizarea obiectivului fondurilor CSC privind incluziunea socială și ocuparea forței de muncă. FEADR poate completa intervențiile FSE prin sprijinirea formării profesionale și a învățării pe tot parcursul vieții în sectorul agricol și forestier sau prin completarea lacunelor în furnizarea de formare profesională în zonele rurale, inclusiv prin investiții în mici infrastructuri de educație și formare. Aceste măsuri pot fi deosebit de utile în zonele rurale îndepărtate.

Ar trebui asigurată coordonarea cu programul „Erasmus pentru toți” al cărui sprijin se va concentra asupra mobilității transnaționale cu scop educativ a studenților, tineretului și personalului; asupra parteneriatelor strategice între organizații și instituții din Europa și asupra acțiunilor care susțin dezvoltarea și punerea în aplicare a politicilor. Coordonarea dintre instrumente ar trebui să fie asigurată, în special, prin promovarea complementarității finanțării pentru mobilitate și a finanțării unor activități care să integreze cele mai bune practici și proiecte inovatoare identificate la nivelul UE, în cadrul programului „Erasmus pentru toți”. Agențiile naționale stabilite în temeiul acestui program pot contribui la realizarea acestei coordonări.

Obiectivele-cheie pot fi urmărite și prin intermediul instrumentelor financiare, eventual în combinație cu instrumentele financiare existente la nivelul UE, dacă este cazul.

11. CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII INSTITUȚIONALE ȘI ASIGURAREA UNEI ADMINISTRAȚII PUBLICE EFICIENTE

11.1 Obiective-cheie vizate de fondurile care aparțin CSC

Consolidarea capacității instituționale și administrative la toate nivelurile și în toate domeniile și promovarea principiilor bunei guvernante este importantă pentru sprijinirea modificărilor structurale. Reducerea sarcinii normative și administrative și promovarea unor standarde ridicate de transparență, integritate și responsabilitate în cadrul administrației publice contribuie, de asemenea, la creșterea productivității și consolidează competitivitatea. În această privință, prioritatea ar trebui să o constituie reducerea sarcinii administrative asupra cetățenilor și întreprinderilor și creșterea transparenței, integrității și calității administrației publice, precum și a eficienței acestora în furnizarea serviciilor publice în toate domeniile (inclusiv prin îmbunătățirea competențelor în materie de dezvoltare a politicilor, inovații organizaționale, e-guvernanta și achiziții publice de soluții inovatoare).

Acțiuni-cheie pentru FSE:

Efectuarea de investiții în capacitatea instituțională și în eficiența administrațiilor publice și a serviciilor publice, în perspectiva realizării de reforme, a unei mai bune legiferări și a bunei guvernante;

reforme pentru a asigura o mai bună legislație, sinergii între politici și gestionarea eficientă a politicilor publice, precum și transparență, integritate și responsabilitate în administrația publică și în cheltuirea fondurilor publice;

dezvoltarea și punerea în aplicare a strategiilor și politicilor în domeniul resurselor umane.

Consolidarea capacităților pentru părțile interesate care își desfășoară activitatea în domeniul ocupării forței de muncă, al educației, al sănătății și al politicilor sociale, precum și pacte sectoriale și teritoriale în vederea mobilizării în favoarea realizării de reforme la nivel național, regional și local:

consolidarea capacităților părților interesate, precum partenerii sociali și organizațiile neguvernamentale, pentru a le permite să contribuie în mod mai eficient în domeniul ocupării forței de muncă, al educației și al politicilor sociale;

elaborarea unor pacte sectoriale și teritoriale în domeniile ocupării forței de muncă, incluziunii sociale, sănătății și învățământului la toate nivelurile teritoriale.

Acțiuni-cheie pentru FEDER:

Consolidarea capacității instituționale și a eficienței administrațiilor și serviciilor publice legate de punerea în aplicare a FEDER și acțiuni în sprijinul capacității instituționale și al administrației publice eficiente susținute prin FSE, inclusiv, în cazul în care este necesar, furnizarea de echipamente și de infrastructură pentru a sprijini modernizarea serviciilor publice în domenii precum ocuparea forței de muncă, educația, sănătatea, politica socială și cea vamală.

11.2 Principii generale de punere în aplicare

Acțiunile din cadrul acestui obiectiv tematic ar trebui să se concentreze asupra sporirii eficienței administrațiilor publice ca parte din reforma administrației publice și a sectorului public. Aceasta necesită o abordare integrată în gestionarea blocajelor instituționale din administrație în ansamblu, mai degrabă decât concentrarea asupra sectoarelor și proiectelor individuale și/sau asupra ratelor de absorbire a fondurilor. Acțiunile ar trebui să abordeze capacitatea de planificare strategică, culegerea de informații și activitățile legate de evaluare, inclusiv strategiile de gestionare bazate pe rezultate, resursele umane, capacitatea de a pune în aplicare legislația UE, precum și capacitatea de punere în aplicare a reformelor și a programelor de investiții în sectorul public și de a reduce povara administrativă. Acțiunile ar trebui să se concentreze asupra blocajelor, precum și asupra creării de capacități pentru a face față noilor sarcini, inclusiv sarcinilor asociate cu integrarea atenuării schimbărilor climatice și a adaptării la acestea în cadrul programelor. În plus, capacitatea organismelor implicate în furnizarea de programe de fonduri CSC poate fi consolidată prin „asistența tehnică” disponibilă din partea tuturor fondurilor CSC.

ANEXA II: PRIORITĂȚILE COOPERĂRII

Cooperarea transfrontalieră, transnațională și interregională în cadrul FEDER

Zonele transfrontaliere și transnaționale care au caracteristici geografice majore comune (lacuri, râuri, bazine maritime sau lanțuri muntoase) ar trebui să sprijine gestionarea comună și promovarea resurselor naturale ale acestora, să protejeze biodiversitatea și serviciile ecosistemice, să dezvolte o gestionare integrată a riscurilor naturale transfrontaliere, să abordeze poluarea acestor zone și să pună în aplicare măsuri comune de adaptare la schimbările climatice și de prevenire și gestionare a riscurilor, în special în ceea ce privește protecția împotriva inundațiilor și apărarea de coastă.

Pentru a atinge o masă critică, cooperarea poate fi deosebit de eficientă în domeniul cercetării și al inovării și în domeniul TIC, prin sprijinirea clusterelor inovatoare, a centrelor de competență și a incubatoarelor de afaceri, precum și a conexiunilor inteligente între sectorul întreprinderilor și centrele de cercetare și de învățământ superior. Ar trebui să se promoveze, de asemenea, dezvoltarea unor abordări comune de specializare inteligentă și a instalațiilor și platformelor de coinvestiție pentru partenerii regionali. Sprijinirea parteneriatelor între instituțiile de învățământ și a schimburilor de studenți și de cadre didactice poate contribui, de asemenea, la atingerea unei mase critice.

Economiile de scară care pot fi obținute prin cooperarea transfrontalieră și transnațională sunt relevante pentru investițiile legate de utilizarea în comun a serviciilor publice comune, în special în materie de deșeurii și de tratare a apei, infrastructură sanitară, instalații și echipamente pentru sectorul educației, accesibilitate, infrastructură socială, TIC, infrastructură de cercetare și inovare, infrastructuri ecologice, sisteme de gestionare a catastrofelor și servicii de urgență. Promovarea cooperării „flexibile” în aceste domenii (asigurări de sănătate, elaborarea de programe educaționale și de formare comune, sisteme de armonizare și de emisie a biletelor sau introducerea de noi conexiuni în transportul public, proceduri de evaluare a riscurilor) poate contribui la realizarea de economii suplimentare și îmbunătăți calitatea vieții.

În domeniul infrastructurii rețelelor transfrontaliere, programele de cooperare transnațională s-ar putea concentra asupra furnizării de sprijin pentru o planificare coerentă a infrastructurii de transport (inclusiv pentru TEN-T) și dezvoltarea modurilor de transport ecologice și interoperabile în zone geografice mai întinse. Cooperarea transfrontalieră, în special în regiunile mai puțin dezvoltate, ar putea să se concentreze asupra legăturilor transfrontaliere deficiente care acționează ca blocaje ale fluxurilor de transport. Dezvoltarea rețelelor electrice pentru a permite o absorbție mai mare a electricității produse din surse regenerabile ar putea fi îmbunătățită atât prin cooperare transnațională cât și transfrontalieră în domeniul investițiilor în anumite secțiuni ale rețelelor de infrastructură.

O problemă specifică pentru cooperarea transfrontalieră este consolidarea serviciilor pieței forței de muncă transfrontaliere pentru încurajarea mobilității lucrătorilor la nivel transfrontalier. Acest lucru poate fi realizat prin promovarea platformelor de căutare a unui loc de muncă sau prin centrele de consiliere transfrontaliere, precum și prin cooperarea între sindicate, servicii de ocupare a forței de muncă și alte părți interesate de pe piața forței de muncă. Sprijinirea elaborării unor proceduri simple și rapide de recunoaștere reciprocă a calificărilor și acordurile în domeniul fiscal, social și al asigurărilor de sănătate, precum și alte aspecte legate de locul de muncă sunt fundamentale.

Cooperarea *interregională* ar trebui să vizeze consolidarea eficienței politicii de coeziune prin încurajarea schimbului de experiență între regiuni și orașe, pentru a ameliora elaborarea și punerea în aplicare a programelor operaționale în cadrul obiectivului privind investițiile pentru creștere economică și locuri de muncă. Aceasta ar trebui să promoveze, în special, cooperarea între clusterelor inovatoare care desfășoară activități intense de cercetare și schimburi și instituțiile de cercetare, pe baza inițiativelor „Regiunile cunoașterii” și „Potențialul de cercetare în regiunile de convergență și cele ultraperiferice” din cadrul celui de-al șaptelea program-cadru pentru cercetare.

Îmbunătățirea guvernantei este, de asemenea, un aspect important al programelor transnaționale și transfrontaliere, în special cele care abordează criminalitatea transfrontalieră și securitatea, inclusiv finanțarea consolidării capacităților în sistemele vamale. Anumite acțiuni ar trebui să completeze acțiunile finanțate de Fondul pentru securitate internă⁶⁹, inclusiv ameliorarea cooperării polițienești, schimbul de informații și accesul la acestea, prevenirea criminalității și combaterea criminalității transfrontaliere și a criminalității grave și organizate, în general, precum și buna guvernare și lupta împotriva corupției.

UE trebuie să profite de situația specifică și geostrategică a regiunilor sale ultraperiferice, în zonele geografice respective (Atlantic, zona Caraibelor și Oceanul Indian) și să le integreze pe deplin în politicile sale. Astfel, cooperarea teritorială care implică regiunile ultraperiferice ar trebui îmbunătățită, consolidată și încurajată.

Contribuția programelor de integrare la strategiile macroregionale și la strategiile bazate pe bazinele maritime

Obiectivul strategiilor macroregionale este de a organiza cooperarea între țări sau teritorii prin mobilizarea actorilor locali și regionali la alinierea politicilor și a finanțărilor și la identificarea problemelor, soluțiilor și acțiunilor comune. În mod similar, strategiile bazate pe bazinele maritime contribuie în mod esențial la punerea în aplicare cu succes a politicii maritime integrate⁷⁰.

Eficiența strategiilor macroregionale și a celor bazate pe bazinele maritime necesită mobilizarea cu succes a fondurilor UE. Programele cofinanțate din ansamblul fondurilor CSC ar trebui, prin urmare, să acorde prioritate operațiunilor care decurg din strategii, să organizeze cereri de oferte specifice sau să acorde prioritate acestor acțiuni în procesul de selecție. Programele transnaționale pot furniza cadrul necesar pentru a sprijini ansamblul politicilor și fondurilor necesare pentru a pune în aplicare strategiile macroregionale și cele pentru bazinele maritime.

Acțiunile-cheie din cadrul diferitelor obiective tematice care ar putea fi finanțate din fonduri CSC în contextul strategiilor macroregionale ar trebui să includă crearea de coridoare de transport europene, inclusiv sprijinirea modernizării serviciilor vamale; prevenirea, gradul de pregătire și de reacție la catastrofele naturale, gestionarea apei la nivelul bazinelor fluviale, infrastructuri ecologice, cooperarea maritimă integrată transfrontalieră și transsectorială, C&I și rețelele TIC, precum și gestionarea resurselor marine comune din bazinul maritim și protejarea biodiversității marine.

⁶⁹ COM (2011) 753 final, Propunere de regulament al Parlamentului European și a Consiliului de instituire, ca parte din Fondul pentru securitate internă, a instrumentului de sprijin financiar pentru cooperarea polițienească, prevenirea și combaterea criminalității, precum și gestionarea crizelor.

⁷⁰ Concluziile Consiliului din 16 noiembrie 2010.

Cooperarea transnațională în cadrul FSE

FSE sprijină cooperarea transnațională între parteneri la nivel național și/sau regional din cel puțin două state membre, în scopul de a consolida eficiența politicilor susținute de FSE prin intermediul învățării reciproce. Cooperarea transnațională poate implica diverse părți interesate, precum organismele de drept public, organismele intermediare, partenerii sociali, organizațiile neguvernamentale. Cooperarea transnațională poate acoperi toate domeniile care intră în sfera de aplicare a FSE, cu toate acestea, cea mai mare valoare adăugată de învățare reciprocă se află în domeniile identificate în recomandările Consiliului. Statele membre pot opta să coopereze în mod flexibil și, în acest caz, ele pot selecta temele pentru activitățile transnaționale și stabili anumite mecanisme de implementare adecvate care să corespundă cel mai bine nevoilor lor. În plus, Comisia va facilita activitățile transnaționale prin învățarea reciprocă și prin acțiuni coordonate sau comune într-un număr limitat de teme aprobate de Comitetul FSE. În acest scop, Comisia utilizează o platformă la nivelul UE pentru facilitarea schimbului de experiență, consolidarea capacităților și colaborarea în rețea, precum și pentru difuzarea rezultatelor relevante. De asemenea, Comisia va dezvolta un cadru de aplicare coordonată, inclusiv criterii comune de eligibilitate, tipuri de acțiuni și calendarele acestora, precum și abordări metodologice comune pentru monitorizare și evaluare, cu scopul de a stimula potențialul de cooperare transnațională și de a optimiza eficiența intervențiilor relevante.